

ג' תוספות יום טוב
 ב' פסחים חובא בהר"ש
 לפי מובא דאם ספשיים
 שנתקבה שפשי קוצו
 י' שפשיבה היינו חוש
 פ' א' ואם ספשיים
 שנתקבה שחרש צירך
 פ' א' שפשיבה שחרש
 ב' פסחים. וא"כ הרע"ב
 מוכח שפשי לבי תרי;
 משנה ד' [אות ב']
 וכוונתו ביהמ"ק עי'
 ת"ש פ"ג ב"כ דפאה ד"ה
 המחליק:

תוספות חדשים
 תלושן ומשורין כה רב"ש
 נכבדות דף ל"ד ובתוס' ע"ס
 ונתיין דף נ"ד. דלוי חקצר
 לומר כמתווכין דלוי חקצר
 דלוייתא ע"ס.
 (כ"י מתבאר וז"ל):
 [פ"ג] אבל לא יד יתהלל.
 גדלה דקמ"ל דלוי' במו"ק
 הכנה שחזרו לעבוד מצו
 חסור לומר זה לוי ישר
 כד לא עשה ואלו שיהיה נראה
 כשהם כעובדי האלילים ויבטל
 כה אלא כדן להלכות
 שאזכירם הם ובעל כרחם
 עובדים (ע"ל). משנה ד'
 [תרי"ג ד"ה] המדל כו' אלא
 שיהיה לעל"ם ע"ל. וז"ל
 דלף אם מתוך לעל"ם יא'
 חסר מפני שגדלם עשה
 כדו שיהיה כמו שחבור
 נחלקת מפי שגדלה כעובדי
 האלילים וכן קשה להרמב"ם
 קפו

חודשי מהרי"ח
 רב"ש בשביעית עצמה
 שלא חזרו אלא אפילו
 למצוא שביעית קטנא ג"כ
 שלא תועד. משנה ד'
 [תרי"ג ד"ה] המדל כו'
 הר"ב כו' אלא המדל
 כעלמא פ"י כד כו' ע"כ.
 ומה יענה הרב במשנה ו'
 דמונב בגמ' שפ"י ג"כ
 הר"ב כדו שיענה ורוחק
 גדול

תוספות רע"ק
 ב' פסחים חובא בהר"ש.
 לפי מובא דאם ספשיים
 שנתקבה שפשי קוצו
 י' שפשיבה היינו חוש
 פ' א' ואם ספשיים
 שנתקבה שחרש צירך
 פ' א' שפשיבה שחרש
 ב' פסחים. וא"כ הרע"ב
 מוכח שפשי לבי תרי;
 משנה ד' [אות ב']
 וכוונתו ביהמ"ק עי'
 ת"ש פ"ג ב"כ דפאה ד"ה
 המחליק:

תוס' אנשי שם
 הא"ש כפ"ה עדותיה כס'
 הרב"ד דג' אין חולקין אלא
 בטובה ופ"י עממיהו
 דאכרי שלא בטובה. ומה
 י"ל דלפניו לפי גרסתו כגון
 אינצירי כ"ה שפיר לאשמי'
 קיימא תרומתיהו. (ש"מ):
 ג' בר"ד ד"ה חוכרין כו'.
 שחרש בשביעית כו'. אבל
 ויתר"ל אין חוכרין שיהיה
 שחרש בשביעית להיות קום
 להם מפי שגדלו והפסוק:
 (הר"מ). והר"ש פ' שאין
 חוכרין בשביעית כגדלו מ"ש
 מיתר"ל המשוה על השביעית
 אכ"י שיהיה חכמה
 אע"פ שיש שהיה לחכמה
 מ"ש

ג' ושואלין בשלומן. עיין בפ"י הר"ב ספ"ה דגמ"סין: **ד' המדל.** פי' הר"ב כדו שיגדל ויתעבה וכן פי' הר"ש. ולריך לחלק בין מדל לזיכוד ופי' כדו דפ"ב מ"ג דלא שריין אלא עד ראש השנה. ואין טעם יפה לחלק כיון דזימור וברייתא האילן מדאורייתא בין בכרם בין בשאר אילנות כמ"ס הרמב"ם ברי"ט ה' שטמה וכנראה מדברי הר"ב במשנה דלקמן. ומה לי שמומר וסורה מקלס מהאילן כדו שיגדל הוא או סורה אילן אחד כדו שיגדל השני. הלכך נראה כפירוש הרמב"ם שכתב המדל בזמנים הוא שיכרתם להיות עניים לאש וכ"כ בחבורו. ואולי שגם הר"ש והר"ב סוברים כן אלא דמדל דעלמא פירשו דהוא כדו וכלעיל משנה ה' פ"ו דפאה. אבל אין הכי נמי דכחאן לריך שלא יעשה בשביל שיעבה ויגדל אלא שיכרות לעלים. וקל"ט יש לדקדק כן בדבריהם בסוף המשנה שכתבו מתוך של חזירו כו' דלא עבדו אינש שיתקן קרקע חזירו וידוע לעלים הוא מסוין שמת מינה דלוי לאו דמכוין לעלים הוא חסור. ואם בשל חזירו כד בשל עלמו לא כ"ש ומ"מ היה להם לפרש כן ברישא. ועי' עוד במשניות דלקמן: **עד** שיגוס. ליתנא דעד לא ניתא. דהא יגוס פחות ממשרש הוא. והרמב"ם נשמר מזה בחיבורו וכתב לא ישרש כו' אלא קוצן מעל הארץ וכו': **ה' המבקייע** זית. פירש הרמב"ם זית. ועיין מ"ש לעיל בס"ד: **שקמה.** פירש הרמב"ם זית. ועיין מה שכתבתי ברי"ט כלאים: **ובני**

בית הלל: ג' חוכרין נירין מן העובדי כוכבים בשביעית (ג) אבל לא מישראל (ג). ומחויקין ידי עובדי כוכבים בשביעית (ה) אבל לא ידי ישראל. ושואלין בשלומן (ט) מפני דרכי שלום: **ד' המדל** בזמנים (ט). **בית שמאי** אומרים יגוס (י). **ובזה** אומרים ישרש (י). **ימודים** במחליק (י). **עד** שיגוס (ט). **איזה** הוא המדל אחד או שנים. **המחליק.** שלשה זה בצד זה. **במה** דברים אומרים מתוך שלו. **אבל** מתוך של חזירו. **אף** המחליק ישרש (ט). **ה' המבקייע** בזית (ג). **לא** יחפרו בעפר (ג). **אבל** מכסה הוא באבנים או בקש (ה). **הקוצין** קורות שקמה (ה). **לא** יחפרו בעפר. **אבל** מכסה הוא באבנים או בקש. **אין** קוצצין בתולת שקמה (ט) בשביעית

מלאכת
 דק"ש דתנן צ"ק דברכות: **ג' בשלומן.** פי' בשלומן של עובדי כוכבים וע"פ שם כולם עובדי עבדים שאינם משמרין ז' מנות שלהם אפי"ה שואלין בשלומן משא"כ לישראל חוסא. ה"ר יהוסף ז"ל: **ד' המדל** בזמנים וכו'. עי' בת"ש וגם ה"ר יהוסף ז"ל הסכים לם' שהמדל הוא שוקרס לפרסם כמו המבקייע זית ובכסוף ואפי"ה המחליק חסור. ירוש' תני דבית רבי טעל אחד ומינה שניים זכו מדל ופריך והא אן חק המחליק שלשה זה בצד זה הא מדל טעל שנים ומינה אחד. ומשני א"ר יוסה מתני' במדל בתחלה ומש"ה שרי מתני' אפי' טעל

מלאת
 דק"ש דתנן צ"ק דברכות: **ג' בשלומן.** פי' בשלומן של עובדי כוכבים וע"פ שם כולם עובדי עבדים שאינם משמרין ז' מנות שלהם אפי"ה שואלין בשלומן משא"כ לישראל חוסא. ה"ר יהוסף ז"ל: **ד' המדל** בזמנים וכו'. עי' בת"ש וגם ה"ר יהוסף ז"ל הסכים לם' שהמדל הוא שוקרס לפרסם כמו המבקייע זית ובכסוף ואפי"ה המחליק חסור. ירוש' תני דבית רבי טעל אחד ומינה שניים זכו מדל ופריך והא אן חק המחליק שלשה זה בצד זה הא מדל טעל שנים ומינה אחד. ומשני א"ר יוסה מתני' במדל בתחלה ומש"ה שרי מתני' אפי' טעל

משנה
 בשנה. וליתנא דבי"ה דאתרי אובלין בטובה ושלל בטובה ליתנא ויתירא דלא ה"ל למינהי אלא וב"ה אומרים אובלין וכו' לא. ולגרסא הויה ניתא: **ג' חוכרין** נירין מן הכוכבים בשביעית. פי' ה"ב אפי"ה שגורס לעל"ם לחזרו כו'. ואלו מתעבב כיון דנכרי אין מלוה על השביעית אין כאן לפני פור. וי"ל דלדיוקא תני לה חוכרין הוא דלמי אבל לפדור פשו חסור כדאמר ס"פ הגזקין. א"ל קת"ל דמוחר לומר לנכרי שיכרות בשביעית וישכרם וכן משמע בירושלמי וניתא השתא דקתני בשביעית דלענין סיפא דבישראל חסור אף שזכרם ממנו במוצאי שביעית חסור כדאמרי' לעיל ששנייבס לא חזרע. אלא משום נכרי מי לא דמוחר לומר לו לחודשם בשביעית ולא אמרי' מיחזי כעלותו: **ד' המדל** בזמנים. כתב מו"מ דלעל"ם הוא לריך אבל מדל למיקון השאריס חסור ע"ש ועדיין ז"ל דבני מקלל וריך לנכרים לא שריין כפ' דלעיל אפי"ה טעל את הפלוניות ומינה

לקולא ואין הלכה כר' יהודה: **ג' חוכרין** נירין. יכול יתהלל לקבל עלה כדן וכך כוונת לשנה שדה הגכרי שחרשה בשביעית לזרעה למואלו שביעית ואע"פ שגורס לנכרי לחרוש בשביעית נירין ל' נירו לכס ניר (ירמיה ד') ומחויקין ידי נכרי. אם מלאו חורש יכול לומר לו ישר כחך וכילא זבה: ושואלין בשלומן. ואפי"ה זיזים חגו: **ד' המדל** בזמנים. כשהזיתים מקורבים זה לזה יותר מדלוי טעל אחד ומינה ז' או טעל ז' ומינה אחד כדו שיגדל ויתעבה. מדל לטון סליפה והסרה וי"מ לטון דלדול ודלות שמדלול שדחו מן הזיתים: יגוס. גומס ומקץ האילן ומשארית השרש בחרך ולא ישרש לגמרי שלא יראה כעובד את האלמות: ומודים במחליק. טון אס טעל שלשה זיתים זה בצד זה שמחליק פני הקרקע יותר מדלוי חזרי לעבודת קרקע הוא מהבין ואסור: מתוך של חזירו אף המחליק ישרש. דלא עבדו אינש שיתקן קרקע חזירו וידוע לעל"ם הוא מסוין: **ה' לא** יחפרו בעפר שפשי שרי הוא מיתקן כדן שהעפר נעשה מיט ומשביח האילן: באבנים ובקש. דלוי כמושיב שומ. שלא ייבש: בתולת שקמה. שלא נקללה מעולם

מלאת
 דק"ש דתנן צ"ק דברכות: **ג' בשלומן.** פי' בשלומן של עובדי כוכבים וע"פ שם כולם עובדי עבדים שאינם משמרין ז' מנות שלהם אפי"ה שואלין בשלומן משא"כ לישראל חוסא. ה"ר יהוסף ז"ל: **ד' המדל** בזמנים וכו'. עי' בת"ש וגם ה"ר יהוסף ז"ל הסכים לם' שהמדל הוא שוקרס לפרסם כמו המבקייע זית ובכסוף ואפי"ה המחליק חסור. ירוש' תני דבית רבי טעל אחד ומינה שניים זכו מדל ופריך והא אן חק המחליק שלשה זה בצד זה הא מדל טעל שנים ומינה אחד. ומשני א"ר יוסה מתני' במדל בתחלה ומש"ה שרי מתני' אפי' טעל

מלאת
 דק"ש דתנן צ"ק דברכות: **ג' בשלומן.** פי' בשלומן של עובדי כוכבים וע"פ שם כולם עובדי עבדים שאינם משמרין ז' מנות שלהם אפי"ה שואלין בשלומן משא"כ לישראל חוסא. ה"ר יהוסף ז"ל: **ד' המדל** בזמנים וכו'. עי' בת"ש וגם ה"ר יהוסף ז"ל הסכים לם' שהמדל הוא שוקרס לפרסם כמו המבקייע זית ובכסוף ואפי"ה המחליק חסור. ירוש' תני דבית רבי טעל אחד ומינה שניים זכו מדל ופריך והא אן חק המחליק שלשה זה בצד זה הא מדל טעל שנים ומינה אחד. ומשני א"ר יוסה מתני' במדל בתחלה ומש"ה שרי מתני' אפי' טעל

משנה
 בשנה. וליתנא דבי"ה דאתרי אובלין בטובה ושלל בטובה ליתנא ויתירא דלא ה"ל למינהי אלא וב"ה אומרים אובלין וכו' לא. ולגרסא הויה ניתא: **ג' חוכרין** נירין מן הכוכבים בשביעית. פי' ה"ב אפי"ה שגורס לעל"ם לחזרו כו'. ואלו מתעבב כיון דנכרי אין מלוה על השביעית אין כאן לפני פור. וי"ל דלדיוקא תני לה חוכרין הוא דלמי אבל לפדור פשו חסור כדאמר ס"פ הגזקין. א"ל קת"ל דמוחר לומר לנכרי שיכרות בשביעית וישכרם וכן משמע בירושלמי וניתא השתא דקתני בשביעית דלענין סיפא דבישראל חסור אף שזכרם ממנו במוצאי שביעית חסור כדאמרי' לעיל ששנייבס לא חזרע. אלא משום נכרי מי לא דמוחר לומר לו לחודשם בשביעית ולא אמרי' מיחזי כעלותו: **ד' המדל** בזמנים. כתב מו"מ דלעל"ם הוא לריך אבל מדל למיקון השאריס חסור ע"ש ועדיין ז"ל דבני מקלל וריך לנכרים לא שריין כפ' דלעיל אפי"ה טעל את הפלוניות ומינה

ז מאימתי... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

תוספות חדשים... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

ראשון לציון

משנה ז' (ת"י"א ד"ה)... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

הדושי מהרי"ח

ב"ה שאם ישרש פה... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

כחתי במשנה ד פרק ד דפאה... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

ז מאימתי אוכלין פירות האילן

בשביעית (ה). הפנים (ו) משויריהו (ז) אוכל בהם פתו בשדה (ח)...

ח הבורסר

ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

פחות

ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

מלאכת שלמה

פדה בשר ר' ויחן מודה ריב"ז... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י... ז' כ"ג מ"י...

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

ז' כ"ג מ"י

שביעית בראשונה פרק ד

י אין קולצין. פתחים נבד
 פתחים נבד: ה' החרובין. מ"י
 פ"ח: וכל האילן. וכל
 פ"ח: וכל האילן. וכל
 פ"ח: וכל האילן. וכל

תוספות חדשים

הקטן כל המעשרים ולענין
 דהרמב"ם יסד דהכניסו
 שלש רק לענין חכילה
 תמיהא וכן סיים פ"ח
 ולהכניס השמן לבית ויאלץ
 אל לביתה אלו ראו עד
 שיתקן חזי לוג והא דהכניס
 בחזי לוג בין רביעית שליש
 כהני לוג למוטין לו כיוצא
 בהם בשאר ט' וד"ק:

תוס' אנשי שם

הא קמין דכל הפירות
 ממתיהו הרמב"ם כדא
 מתחזי דמשכחו לשה"ס
 מותר לטעמן בניה וקודם
 לכן זמן מועט אכל מהן
 ערפי בשדה. וכל שה"ס
 ה"פ דמתיהו יאכל כל הפירות
 אילן כדלח"ק ויבאר
 וזמן דמתיהו משמתי מוסר
 תה ככלל זה שאני אומר
 לה דכשם דכשק עומת
 קשמתיהו וכו' עומת
 לשביעית לאכלן בניה אכילה
 קבע ה"פ כל האילנות כעומת
 למעשרות כך עומת לשביעית
 לאכלן בניה ומעשה הדת
 נתונה לכא"ל. שו"ת
 של כא"ל מפורש בהסכת
 מעשרות. והא דלח"ק
 ליה לתא למתני בפירוש קד
 ושאר כל האילן וכו' לומר
 דל"ע ולענין קליפת האילן
 אמרינן במתני' דל"ק דשאר
 כל אילן תוך מנפחים ויחיים
 ורמזים אכור לקח משויאלו
 הפרי. והא ה"פ מינה דשרי
 לאכלן. גמ"ס קת"ל דלא
 דמי' לא הו' דרך אכילה
 והכנס קרקע ליה ומאי דבאר
 הנהא ספק תרתי תאמיס
 וענינים יותר משאר כל
 הפירות היינו לפי שהם
 השויין לחאבוס הנמשך
 דמעשרות ונאר. בה'
 הראב"ט. ומינהא אכילה
 למתעט הדיו כגולה הך.
 ויחיים לח"ק למתני

שכרי הגיע לעונת המעשרות. ודחין כותש עיין במשנה ו פ"ח :
 ר אין קולצין וכו'. כחז הר"ב ואני שמעתי כיון דאפקרינא וכו'.
 וזה פירוש הרמב"ם בפירושו ותמיהא למה הכניס עלמנו לפרש טעם
 אחר ממה שאמרו בגמרא פרק מקום שנהגו דף נב ע"ב לאכלה ולא
 להפסד. ואלעפ"י שהתורה ניתנה

להדרש בפנים מפנים שונים. ה"מ
 למדרש בעלמא אכל בפסקי דינין און
 לנו אלא מה שאמרו חכמי הגמ' כי כלי
 ספק טעל פי העצם משתנה הדין מאי
 דמזמין ליה. ובחיבורו פ"ה כתב
 ונאמר לם לאכלה ולא להפסד. לך
 גראה בעיני שהרמב"ם בפירושו לא
 נחמין אלא לתת טעם על דרשה
 לאכלה ולא להפסד ואמר שהוא מפני
 גזל הרבים ואין בין פירוש ראשון
 לפירוש שני כלום כמו שמסב הר"ב ששני
 טעמים הם. ומ"מ לכאורה א"ל לטעמו
 אלא כך היתה מלאת השביעית שלא
 להפסד פירותיה אכל יהיו הפירות חשובים ולא נפסדים :

משגיג רעו. כחז הר"ב משיעשו גרעינין פ"א הבושר וכו'. הך
 פירושא בתרא תלמוד ערוך היא בפרק ל"ד מזכרין דף לו ובפרק
 מקום שנהגו דף נג ולפיכך לא ה"ל להר"ב לכתוב פירוש אחר אלא
 דהיינו הך. וכך הם דברי הר"ם ועיין מה שאכתוב בס"ד פ"ה דמעשר שני מ"ה :
 ומ"ס הר"ב ומשום קולץ אילנות וכו'. אס הוא מעולה בדמים. כ"כ הרמב"ם והר"ם. ובדקל יש עוד לומר כגון דלא טעין קבא. והתוספות
 בצרכות דף לו כתבו זה התיורן לכל אילנות חוץ מן היחיים :

מהם בשדה בשביעית קודם שיגיעו לעונת המעשרות אכל לא בשאר
 פירות : ר אין קולצין את האילן בשביעית. משום דלאכלה אמר
 רחמנא ולא להפסד. ואני שמעתי כיון דאפקרינא רחמנא לפירות
 אס יקלסס הוי גזול את הרבים : פשוטא. תחלת העלין בימי ניסן :
 משישלשו. משיחילו להכבד ולתלות

ר מאימתי אין קולצין האילן בשביעית (ג).
 ב"ש אומרים כל האילן משיחיא (ג). ב"ה
 אומרים החרובין משישלשו (ג). והגפנים
 משיגרעו (ג). והזיתים משינצו (ג). ושאר כל
 אילן משיחיא (ג). וכל האילן כיון שבא
 לעונת המעשרות מותר לקוצצו (ג). במה
 יהא בוית ולא יקוצצו (ג). רובע (ג). רבן
 שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי היות (ס) :

אילנות טובים כדכתיב (דברים כ) כי ממנו תאכל וזוהו לא תכרות :
 רובע. הקב משום דחשיב יותר משאר אילנות דלילו בדקל מותר
 לקלצו עד דטעין קבא :

מ"ה : ר האילן כהני' את האילן וכו' בפ"ג. ונכרות ונפסחים שם את
 האילנות. האילן משיחיא ככרות שם האילנות משיחיא.
 ב"ה ד"ל וכו' ב"ה כ"ה בפ"ג. משישלשו ככרות שם משישרו.
 משינצו ד"ל משינצו. אילן גירושמו האילן. ונכרות ונפסחים שם
 האילנות משיחיא וכו' ד"ל. כ"ה ב"ה כ"ה בפ"ג. וכו' ד"ל.
 יקוצצו גזל' יקוצצו גזל' יקוצצו.

מלאכת שלמה
 רביעית לפאה פוטע ואוכל בשדה הכניסו חזי לוג כותש וכן בשדה הכניסו לוג
 כותש בשדה וכו' עכ"ל ז"ל : ר באימתי אין קולצין וכו'. והקשו תוס'
 ז"ל ואל' בלאו שביעית מני תיפוק לי דאסור משום לא תשחית את ענף וי"ל
 דמיירי היכא דלא טעין קבא דלא שייך ב' לא תשחית דל"ק. ופ' החובל
 א"כ מיירי במעולה בדמים לעשות ממנו קורות דלא לא שייך לא תשחית את
 ענף ומיהו משום איסורא דשביעית איכא לאכלה ולא להפסד. ור"י בן מלכי
 דל"ק ז"ל פ' דמיירי בזילין בסמוך לעיר דקולץ ועתה בשדה השביעית אס ינאכ
 אילן סמוך לעיר יקלץ ב"ד"א עד שלא ירד הפרי אכל משירד לפני און קולצין
 ע"כ : משיחיא. ו"מ ר"ל את הפרי וכן פ' ר"ט ז"ל שם בצרכות אכל
 בפסחים פ' הולאת עלין בימי ניסן וכן עיקר דהולאת פרי קרוי' הנטה בלאון
 רבותי ומ"מ ממה שאכתוב בסמוך מוכח בהפרי דקאפי אפרי : משישרו.
 כמו משישלשו. ואית דגרסי משישלשו כעין שלשלה וכל הורדה למטה
 קרוי' קן ותורידם בחבל תרגמו ושלשלתון : משיגרעו. ירות' א"ר יונה

יבין
 פירשו רבותי. אולם מירושלמי מוכח דאלעיל קאי וה"ק דהא
 דקאמרינן לעיל משיולו בזיתים. היינו שיהיה בזילין היות רובע קב
 זיתים וכלל א' יהיה קב בראשו וכן פ' רב"א. ולפי זה ז"ל דהא
 דמקשה בב"ק הג"ל ממנהתיהו היינו מדמדמי איסור קליפת אילן דאסור
 רק במקום שיש הפסד. לאיסור קליפת אילן [בשביעית] דאסור מני
 רק בים הפסד : (ג). והבאר אילן לריץ קב. מולא תשבי כ"כ :
 (ס) אס הוא אילן תשוב. כותש חנופיי כפ"ו דפאה או בפחות מרובע
 סני. קך כ"ל :

ראשונה
 מותר אס"ה בשביעית אסור ונתן טעם לזה דהא בשאר השנים נמי כתיב ממנו
 תאכל וזוהו לא תכרות והיינו מני לאכלה ולא להפסד ולמה נחמתי בשביעית
 יותר ואמר דהוי כגזול ובתחת לא יתכן ס' דל"א אס רואה להפקיר דמי שייני
 הפירות לכניס מותר וזה א"ל דשביעית תופס דמיו והפירות עצמן לעולם קדושים
 אלא הפסד דמפקיד קדשים לאסור כגל ענין : כל האילן משיחיא. פ' ה"ב
 פחלת העלין וכן פ' ר"ט בפסחים ואינו מיושב דמה היכר פרי הוא בעלין.
 והרמב"ם
 מותר אס"ה בשביעית אסור ונתן טעם לזה דהא בשאר השנים נמי כתיב ממנו
 תאכל וזוהו לא תכרות והיינו מני לאכלה ולא להפסד ולמה נחמתי בשביעית
 יותר ואמר דהוי כגזול ובתחת לא יתכן ס' דל"א אס רואה להפקיר דמי שייני
 הפירות לכניס מותר וזה א"ל דשביעית תופס דמיו והפירות עצמן לעולם קדושים
 אלא הפסד דמפקיד קדשים לאסור כגל ענין : כל האילן משיחיא. פ' ה"ב
 פחלת העלין וכן פ' ר"ט בפסחים ואינו מיושב דמה היכר פרי הוא בעלין.
 והרמב"ם

יבין
 שאר פירות גם מעט מהן אסור קודם שנתבטלו ופה : (ג) דלאכלה כ' ולא
 ולא להפסד. ובלא טעין קבא מיירי או דדמי ענין סוין יותר מפריו או
 בצרירך למקומו. או שיש לו שאר הפסד בקיומו [פניק ד"א] דלא לא עדיף
 משחיטת בהמה עוברת דכל שיש בו לורך אדם. און בו משום לער בע"ה.
 ובלא הנהא גוונא גם בלא שביעית אסור לקלצו. עכ"ל ע"ר הראון אמרי'
 ז"וק"ל : (ג) עלים : (ג) שידלו עליו טעין שלולות : (ג) גרוע גדול כפול
 הלבן : (ג) משיגדל הך. בליטתו בל"א : (ג) דיוון שכבר נתבטל הפרי.
 אינן להפסד : (ג) בשאר שנים מיירי ומשום כל תשחית [וכי"ק ד"א] קך

משנה
 ר מאימתי אין קולצין האילן בשביעית. אפי' בדרך שמונת בשאר שני שטות
 כדמיו יקרום לבנין אסור בשביעית משניככים הפירות דהאילן עלמנו און בו
 קדושת שביעית וכל זמן שלא ניכרכים הפירות מותר לקלצו. אכל כשיכירין
 הפירות חלה עליהם קדושת שביעית ואס מפסידן ה"ו מפסיד קדשים והתורה
 אמרה לאכלה ולא להפסד. והעצם עכמו הרמב"ם דהוי כגזול הרבים. כדא
 שהכתיבו לזה דקטשו ל' דפ"ב מיירי משויאלו ויקרום לבנין דכא"ל בשאר השנים

דרי' ס' ומה הוית נגמ' ככרות וסמחים שם דבשאר כל האילנות לא ירען אר"י ועודו דכדאר הו' פרי. וכו' דכ' כר"מ שם משיחיא וכו'. ובגמ' איהא אסור. מנינו כיו"ב להר"ם בש"ס ממש"ס. כמו
 שהעיר הכ"מ שם. ועמ"פ פ"ה מ"ה דמע"ס : בר"ב ד"א ובבב"ב ט' לאו השביעית כו'. דס"ל דשביעית און שישר ואפילו טעין כ"ס בין זיתים בין בדקל אסור יקלצו. וע' בש"ס

כללא דפרק ד משנה א בראשונה התירו חכמים ללקט משרדה בשביעית רק אבנים הגדולים כשצריך להם לבנות. ומשרדה חבירו אפילו אבנים קטנים. ורק כשראו חכמים שלקטו משרותיהן גם קטנים ותתנצלו שחשובים לגדולים אמרו מלקט משרותיהם גם גדולים. ורק התירו שלקט כ"א משרדה חבירו. אע"פ שיש' גם חבירו טוב ללקט בשדה של זה. רק לא יחזיקו טובה זה לזה: וכל' שלא יתן מונחת להמלקט:

משנה ב חסיר הקצצים החלושים משרדה בשביעית או סיפק אבנים באיסור משם בשביעית. מותר לזרעה בשמינית. אבל בנחרשה או ניבלה בשביעית. אסור לזרעה בשמינית. שדה שגורעה בשביעית או שנחרשה והוציאה ספחים. אם הוא מקום שספחיו מותרים [כפי' מ"א] גם הגך פירות מותרים. המלקט משרות אילנות של חבירו בשביעית מותר להחזיק טובה לבעל השדה אע"פ דהפקר הם: **משנה ג** עובר נוכבים שחרש שדרה בשביעית: מותר לישראל להכירו או ממש לזרש בה'. אבל מישראל שחרשה אסור להכירו לזרעה בה'. וכ"כ ישראל שרואה שבר נוכבים שחרש או זרע שדרה בשביעית מותר לברכו בהצלחה. ומותר גם לברכו ביום חגו. וכל זה אסור בישראל עברין:

משנה ד הקוצץ אין א' או ב'. מותר גם לזרשן. אבל בקצץ ג' או יותר. צריך לקצץ רק סמוך לקרקע: ורק בקצץ משרדה חבירו אפילו חרבה מותר לזרשן. ראין להשדרו שחוסמא לתקן שדה חבירו באיסור: **משנה ה** הבורה גזעי אילני פרי להספק לא יחמם מקום הקציצה בעפר. דגריח כמנהגון שיהזור וימחה. רק באבנים או בקש. ואפילו באילן סרק שאין הפסד בכ"כ כשישאר מקום קציצתו מנולה. אפ"ה מותר לכסותו באבנים וקש. שקמה שלא נכרת ערין. אם רצה לכתרה בתחלה בשביעית. צריך לשנות. לכתרה סמוך לקרקע. או להניח מנוו י"ם ממעל להארץ:

משנה ו הקוצץ זבנות פנים. או קוצץ קנים. קוצץ בכל כלי שירצה: ולא מחוי כמתקן שדה. אילן שנפסק. לא ידביק החלקים ולי'. אבל מותר לקשין שלא יוספה לחתבקע:

משנה ז פירות שגדלו בשביעית שמתורים באילת: זהו רק בשלא יספיד הרבה שבה הפרי ע"י אילתו. ולכן האנים רשאי לאכול מן רק ממש כדרכו בערן במחזור. כשכבר התחילו להתארים קצת. ואע"פ דכשישאר באילן ישיבויו יותר. תפסד מועט הוא. ואין רגילות לחוש לו גם בשאר שנים אבל חרבה לא יאכל מהם. רק עד שכבר התחילו להתבשל: דהרי או חשיבו גמור גם לענין משטר בשאר שנים:

משנה ח וכ"כ ענבים מר"ם מותר לאכול מן רק קצת כשיש בהן קצת שרף. אבל לא הרבה. עד שיחיה התרעננין גראין סמוך הקליפה. מדא הוא ענין למעשר:

משנה ט וכ"כ יתים אסור לאכול מן גם ממש. עד שיהיו גדולים כ"כ שאפשר לבדש מסאה מן רביעית הלוג. ואם התבשלו קצת יותר עד כדי לבדש מסאה חצי לוג מותר גם למך מן ממש. כדרכו בשדה. ורק כשהגיעו לשליש גידולן כעונתן למעשרות [מעשרות פ"א מ"ג]. או מותר לאכול ולספק מהם הרבה כמו שירצה. וכן כל הפירות לא יאכל מן אפילו ממש. רק עד שיגיעו לעונת המעשר או אוכלן כמה שירצה:

משנה י וכן אילן פירות. החרובין שמישלושלו. והפנים משיגרש. ויתים משיגרש. ושאר אילנות משיגרשו חללת הפרי. אסור לקצץ. מרמסיר פירות שביעית. ורק קדם לכן. או אחר שהגיעו הפירות שבתאילן לענת המעשר מותר לקצצו. ויתים שאמ"ט משיגרשו: היינו רק בשליחה באילן פירות שביעיתבשלו ידהו בהן רובע הקב. דאל"כ מותר לקצצו:

והכתיבם צמחונו כסב ומסויולו נוכח אכל גנת' מתמם סמלד וכן פ'י רש"י צמחונו ל' ל"ו ומסויולו פרי ול"כ כל הפוסקים בל"ה פ"י כ"ב

ובתים' שם פ"א ל"ח שאלו לך דני. והשנוטה וכו' וכו' ל"ג. ונח"ל כ"פ ד"ל כ"כ. וכו' פ"ד מה' תמספ דונוס פ"א:

החלופי גרסאות בלש"ש. הפרסאות גרסאות הפרסאות. גבנות שם בבנות.

ציונים

בנות שדה. ר"ה שנה ונתים' שם פ"א ל"ח שאלו לך דני. והשנוטה וכו' וכו' ל"ג. ונח"ל כ"פ ד"ל כ"כ. וכו' פ"ד מה' תמספ דונוס פ"א:

החלופי גרסאות בלש"ש. הפרסאות גרסאות הפרסאות. גבנות שם בבנות.

תוספות חדשים משנה א [תוי"ם ד"ה] אמרו לו ס' כמו כן כפרסאות בעל'. ונזכרשמו תמספ

חדושי מהר"ח משנה א [תוי"ם ד"ה] אמרו לו לא אמרו אלא בנות שדה ולא תפרש הפסג למח כו' עב"ל וכו' דלפניהויהו

תום' אנשי שם פ"ה א בר"ב ד"ה בנות שוח כו' המגדלות כו' מסתמית לבנות משמע דעשות פ"א ל' מיה וכן משמע מ"ל כר"מ ש"ל דין שאפשר להיות דומים בין פירות שביעית בשניהוזה כשהיון שיתחילו להקט בשביעית וכו'. משום דלפ"ן רק פ"א ל' שמיעות יסיה לבנות שוח שביעית טובה התמספ בשביעית ויהיה להם דין פירות שביעית בשניהו. אבל מלשון הר"ב שמים חדש. פירות החוטטים כו' ולא כו' שאפשר ככ"ל כר"מ משמע דבכל שמיטה ושמיטה יסיה השביעית של בנות שוח בשנה שנים כמי"ם צורותלמי שהן עושין בכל שנה ושנה אלא שאין נעמתי עד ג' שנים. וע' ג' וכו' ד"ה חבנוו. ולע"ז ד"ה שביעית כו' הפירות החוטטים כו'. והכתיב דלולין כהר עובד"מ ז"ל הפירות שגלו לעוה"מ שביעית און נעמתי עד שנה שנים: תוי"ם ד"ה אמרו לו כו' ולא תפרש כו'. והכתיב מילואים ר"ה

ר' עובדיה מברסגורה שביעית בנות שוח פרק ה תוספות יום טוב

פרק ה א אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח. ולא תפרש הטעם למה לא אמרו כמו כן כפרסאות דכיון שנחננו בשביעית סיהיה לפירותיהן דין שביעית כעגמנו במולאי. שביעית ולמה יהיה להם דין

פרק ה א בנות שוח א. שביעית שלהם ירק דבחר לקטיה כדלעיל כפי' מ"ז פ"ב: הלוק

לשלוש שנים ב. רבי יהודה אומר הפרסאות: שביעית שלהן מוציא שביעית שהן עושות לשתי שנים. אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח ר': השומן

פרק ה א בנות שוח. תאנים לבנות המגדלות משלם שנים לשלם שנים: שביעית שלהם שנה שניה. של שמיטה לפירות החוטטים בשביעית אין נגמר בשולן עד שנה שנייה של שמיטה שהיא ג' לחיטה ולא נוהג בהן דין שביעית דבחר חנטה אולוין: פרסיות.

מין תאנים שעושים משתי שנים לשתי שנים ואין הלכה כר' יהודה: העומן

מלאכת שלמה פרק ה א בנות שוח. מלאכתו כחובב' אגודה בנות שוח כ"א בנות שוח ע"כ. ופי' הראב"ד ז"ל בנח"ל דמדתכח רחמנא שבת שבתון יהי' לארץ ריבה חסור שביעית אפי' למולאי שביעית שאם חסו פירותיו בשביעית חסירין למולאי שביעית הלך בנות שוח שחננו פירותיו שביעית אסור' בשנה שנייה של שמיטה שאין פירותיהן נעמתי עד שנה שלישית ע"כ: שהן עושות לשלוש שנים. מפ' בירוש' דבכל שנה ושנה הן עושות אלא שאין נעמתי הפירות להחשב אלא לאחר שלם שנים ומלא באילן בכל שנה שלם מיני פירות של שנה זו ושל שנה שנים ושל שנה ושלם אלא נעמרו ואלו לא נעמרו וימתיך דלא נעמרי כולי האי ונעמרי אלא בשמיטה ומפ' ר' יונה דקאשין בחוס פ"י הכי בחוס לכן וכו' בחוס שחור והכי בחוס אדום ותני שמואל חותב בהן קמין לסומן. ופי' ה"ר יהוסף ז"ל שהן עושות לשלם שנים לא הזכיר כאן הקצצים והלוק שנים הן עושים לשלם שנים כי הן ירק וזירק לא אולוין בחר

י בין תפארת ישראל י בין

שביעית. כאשר באמת פ' הרמב"ם [שמיטה פ"ד] והכי כמו דהימורא פ"ד. וכן נקט באמת אופן סהיור תמספ לקמן בגללים [פ"ו מ"ג]. אע"כ מדעתי לאשמיט' דבב חדש. שכל הבנות שוח שבהאילן אף תמספ א' וכו' פולן דנין בהן קדושת שביעית: ג) מין תאנים שטיקר גדולין כפרס. אבל טעמין אותן גם כהר"ב ישראל: ד) תמספ כיון דבאילן אולוין בחר חנטה. מ"ם מבוטות שוח. וכו' במה פליגי ר"י ורבנן. והפ"ם לעיל ל"ק כלל. דודלמי כמו בבנות שוח לעיל כ"כ כפרסיות. דבשמינה בעוד שגדלין בהאילן הפירות שחננו בשביעית. כבר גדלו בלואו האילן גם הפירות שחננו אחר שביעית. ולפיכך ר"י נזר גם כפרסיות לחסור בהאילן בשנה ב' כל הפירות שבו. אף אותן שחננו אחר שביעית. דגזר הגן אלו הגן. כמו בבנות שוח לעיל. ולרבנן דוקא בנות שוח שמתוין בא"י נזרינן אבל כפרסיות שטיקר גדולין כפרס. ואין מתוין בא"י. הו"ל מלאכת דל"ש דלא גזרו בה רבנן [בבב"ה ז"א]. אבל הכך

פ"ה א בירושלמי קאמר שהא מין אילן תאנה שבכל שנה גדלין עליו תאנים חדשים. אבל אין נעמרי גידולן עד שנה שלישית מחנטה. ועכ"ם גם כבר בשנה ראשונה ושנייה לגידולן כבר ראויין לאכילה [כן מוכח לפ"ד מהירושלמי שם. מדעתי כי"ד יודע שהפ"י הוא תמספ שלישי. וכו' לתוך שקומר על התאנה כל שנה חופ. וכו' כולי האי. לעמיה. אלא ודלמי כהמאן]: ב) דמדלולין באילן לענין מעשר ושביעית בחר חנטה. א"כ התאנים שנגמרי גידולן בשניה כבר חננו בשביעית [ולפע"ד מדקאמר במתמימן קתמח תמספ דכל הבנות שוח שבהאילן טובה בהן קדושת שביעית והיינו תמספ ערוב הבנות שוח שבהאילן עם מלאותן שחננו בשביעית. דמהכ"ל יק"לם בעל האילן. קודם שיוצמד כל גידולן. להכי גזרו בהמיטות של שנה א' וכו' אמו סרוב שהן מלאותן שחננו בשביעית. וכן תמספ מהירושלמי הג"ל והו"ק. ובהא ימורן נמי מה דקאם אמאי נקט תמספ בלואין חסור. דהיינו כהמספ בשביעית דאסורים בני'. ולא נקט אופן דהימורא דהיינו בחננו במתיטות מותרים

משנה ראשונה פרק ה א שביעית מלוק שניה. פירש הכ"כ דבחר חנטה אולוין וכן כתב רס"ם. ועיקר דין זה דלוק בחר חנטה הכי חיסה כפי"ק דלמספ השנה אחר כנס אמור

ב' המוסר... מוסר מנחם פה... מוסר... לא יפחות... מוסר...

תוספות חדשים... ב' המוסר... מוסר מנחם פה... מוסר... לא יפחות... מוסר...

תוס' אנשי שם... ב' גובה ספת... מוסר... מוסר... לא יפחות... מוסר...

ב' גובה ספת... מוסר... מוסר... לא יפחות... מוסר... מוסר...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

ב' המוסר את הלוקח... ב' המוסר את הלוקח... ב' המוסר את הלוקח... ב' המוסר את הלוקח... ב' המוסר את הלוקח...

ד' ב' מסאתים עד גובה... מוסר... מוסר... לא יפחות... מוסר...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

ב' המוסר את הלוקח... מין ממיני הצללים לעמנו בארץ... לא יפחות מסאתים... מוסר למוחי כוונת עד שיטמונו מהם...

תוספות יום טוב שביעית בנות שוח פרק ה' ר' עובדיה מברטנורה

ד' בקדרומות. מ"ח ע"ג פ"ג
ה"ט סגל תלפ"ן רפ"ז

תוספות חדשים

משנה ד' (תו"מ ד' ד"ה)
ובמדרים כ"ט. ולפע"ד
ה"ט ומדרים הרוויחו דגם
לכ"ה אינדיקד דלפיו של
זלשט גרין שטי :

חדושי מור"ח

משנה ה' (תו"מ ד' ד"ה) ר"א
פיר. מ"י ה"ב כ"ו ברי
לפוטנו עד למצאי שביעית
כ"ו ע"כ. אלא וראי סג"ט
בשנה ששית :

תוס' אנשי שם

ד' ב"ב ד"ה לוף כ"ו
ג"ה הוסיף כ"ו. ומר"ח
השטע דעל די שטי
מותר לנלוט. אלא דבפירות
שביעית נפי שטי לכ"ט.

ד"ה שטי. ועמ"ס כמאור;
ד' ב"ב ד"ה ר"א כ"ו
אריד לעקר כ"ו. ר"ל דבין
דחף לוף של שטי חבור
לעקר כ"ה שטי לוף
ליכא למיחש שמה לוף הוא
של שביעית הוא וההשד
הוא עקרו כמדת לוף של
שטי כיון שגם אם היה כן
היה צריך לעקרו בשטי.
דבמסוף נמחים בשביעית
חבור לעקרו לגמרי אפילו
ע"י שטי. ולא שטי שיעקר
שביעית לוף לעמן למ"ט.
ולדמא עכר ועקד בלא שטי
ליכא למיחש. משא"כ
ביקות. דיקק של שטי
ועתר לעקרו שלא ע"י שטי.
לכן חיישין שמה הערים
ויק

משנה ראשונה

העצמים ב"ל יקח. ואף
בעלים יכולים לחזור
ולמכרם בן וכל מי שזוכה
בין הרי הם גילו ושב
אין אחר יכול ליטול מידו
אפילו עניים אין להם
עלו כולם דהאי מהפקר
זכי לה וכבר קיים מלות
גיטור. ושינוי לדייק הכא
והני אלקו העניים
לקטו ואם לאו אין להם
ט' כלומר נעשה
שהפקודים זה היה להם
זכות ואם לקטו אז שפיר
לקטו ואם לאו כיון שזכה
בן אחר אין לעניים
פליו. ומיחא כמב"ש ים
לו ויקח אחרת דאחד
פניים ואחד פנייהם אין
אורכין אחר הביעור כ"ט
כפירושו כן ולקמן וט'
כמו"ט פ"ט מ"ח
ד' לוף של ערב שביעית

אחד עניים ואחד עשירים אכולים אחר הביעור. והלכה כר' יהושע:
ד' לוף של ערב שביעית. טעמא דערב שביעית. ואלא הוסיף למיחש
בשביעית שאם הוסיף למיחש בשביעית אסור לעקרו משום הפסד
פרי: הקיצונים. י"ח טעמו כן ו"ח מיוחדות לקין שהן יבשות
מאד: פואה של עדיה. הגדילה בשדה
שמינה. פואה. זכע אדום שקורין
רוי"ח(ה)בלע"ז: במאורפות של עץ.
במר שחופרים בו את הקרקע. של עץ.
ולא של ברזל שלא יראה כעובד את
הארץ: בקדרומות של מתכת. ולא
חיישין ללמא מיחזי כעבודה: בפואה
של צלעות. כמו סלעות בסמ"ך פואה
הגדילה בין הסלע' כיון דאין דרך לזרוע
שם לא מיחזי כעובד את הארץ. פ"א
ללעות כמו וללעל המשכן (עמות כו)
כלומר נדי הגדה שאין דרך לזרוע שם:

ד' לוף של ערב שביעית י'. שנכנס
לשביעית י'. וכן בצללים הקיצונים י' וכן
פואה י' של עדיה י'. ב"ש אומרים עוקרין
אותן במאורפות י' של עץ י'. ובה אומרים
בקדרומות של מתכות י'. ומודים בפואה של
צלעות י'. שעוקרין אותה בקדרומות של
מתכות י' מאימתי מותר אדם ליקח לוף י'
במצאי שביעית י'. ר' יהודה אומר מיד י'.

ה' רבי יהודה אומר מיד. ואע"ג דבשאר יקוח מודה רבי יהודה
לאסור עד שיעשה כיוצא בו בלוף הואיל וצריך לעקרו לב"ש במרופו'
של עץ ולבית הלל בקדרומות של מתכות ואין דרך לעקרו בשביעית
אלא ע"י שטי הלכך במזלי שביעית לא שכיח דליסורא ומש"ה מותר
מ"ד (ה) ראשט קרא י'. ד"ו במרומות י'.

מלכת
בבית ולא תימא דעדית דוקא קמ"ל דמודו ב"ש היכא דליכא עבודה הארץ
ומינה לב"ה לא חיישי לעבודה הארץ וכלל פואה שרינן. ובתוספתא קמי
דפואה של זלעות דמקום שנהנו לתרום יתרום דכיון דהיא במקום סלעים
דשרשיין אין בן משום עבודה קרקע: בפ"י ר"ע ז"ל. כלומר נדי הגדה
שאין דרך לזרוע שם. כתב עליו ה"ר יוסף ז"ל פ"י זה אין נראה דל"כ למע
נריך קרומות יקחו מארפות ומו דה"ל ומודים בפואה וכו' שעוקרים אותה
אפי' בקדרומות ע"כ: ד' ר' יהודה אומר מיד. ואע"ג דבשאר יקוח
מוד

תפארת

קו"ל דכל מין אחר שכלה מהגדה צריך לגעור מהבית ולשורפו ואסור גם לעניים
(פ"י רמב"ם ורמב"ד פ"ו משמיטה. ה"ג) ובג"ל ק' דמ"ס כך דהכא מבבלים:
שחככו ל' ששקורים הא"ל אפ"כ ה"ה טעמא דע"כ. וכו"ל
מחלתו וכופו בהיתר וכמ"ג יש ביטול בגיטולין [כפ"י ס"י]: יג) שכבר
נגמר כל ביטולו בערב שביעית: יד) והוא מותר לכל באכליה קודם
ביעור דדוקא ספחים שהחילת שחילתן בשביעית היו אסור חו"ל אבל
הכך כבר נגמר בשולין קודם שביעית (א): מו) המיוחדו לקין אל המרשי'
בקיין. וכבר נגמרו בהקין שקודם שביעית וטולן טוח לעקור ע"י שטי:
מו) מין זכע. פערענדער רעטעט בל"א: ז) הגדילה בשדה שמינה. שג"כ
טוח לעקרה: יח) שפאטען: יט) ולא של ברזל. דמחזי כעובד הקרקע:
כ) ל"ל דבכל דוכתא לא חיישי ב"ה לרזחים בשביעית. מדהוה דבר זה
בזמן שביעית לכל. כולם יודעים דבהיתר עושה מיעו במרח של ברזל גם
בדרי הגדה. א"כ צין הסלעים שאין דרך לזרוע שם דבר אחר. מקומו
מוכח דאזינו עובד הגדה: בב) עליו לוף. דעיקר הלוף א"ל ביעור:
בג) מהשדוד על השביעית ולא יהיה העלים צריכים ביעור כשיכולה לחיה
מהשדה: ב"ד) ולחוקן שזרעו בשביעית ליכא למיחש. דהרבה מנעושי'
ב"ד לזרוע צפרהסאי. גם לאחוקן שזרעו בשביעית ליכא למיחש.
דבמביא מהטעמן בארץ מיירי. ומר"א לעקרו בשביעית צפרהסאי כ"ה
בשטי אפי' לב"ה כמ"י כ' הלכך לא שכיח שיעקר בשטי כדי לעמוס עד

שכתבתי ברים פ"ט כס"ד: ד' לוף של ערב שביעית. פירש הר"ב
ולא הוסיף למיחש בשביעית שאם הוסיף כו' אסור לעקרו משום הפסד
פרי. דכשעוקר בשטי לא ימלט שיפסיד מקלת הפרי. ולפי מה
שכתבתי לקמן משנה ו' בשם הרמב"ם דכל הספחים אסורי' באכליה.
יש לפרש כשעוקרם ואינו רשאי לאכול
היו כאילו הפסידו צדי' ורמנא אחר
לאכלה ולא להפסד: [עדיה. פי'
הר"ב שדה שמינה. וסע עדיה מפורט
בריש פ"ה דגיטין]. בקדרומות של
מתכות. ואפ"ה היו שטי כדבעין
למימר במתהיין ולקמן: ומודים בית
שמחי לבית הלל. וכהאי גוונא בריש פ"ב
דפאה ועיין מה שכתבתי שם: ד' רבי
יהודה אומר מיד. פי' הר"ב הואיל וצריך
לעקרו בשטי לא שכיח במזלי שביעית
דליסורא ומש"ה מותר מיד כדמסיק

בירושלמי דבטעמן אכן קיימין ואמריין לאין דרך לעקור בשטי של
אסור כדי לטומוט עד מולאי שביעית אבל בשביעית טלמו חיישין
שמה יביא מן האיסור הואיל ועבשיו קוים ממנו עוקר האיסור בשטי
ומוכרו מיד ויאמר מן הטעמן הבאתי. הר"ש עס קתת תוס' באור:
וחכמים

בבית הרמב"ם במשנה תורה: ד' בפ"י ר"ע ז"ל שאם הוסיף למיחש בשביעית
אסור לעקרו וכו'. כ' עליו ה"ר יוסף ז"ל פ"י זה אינו יודע מנין בא דהלוף
אזינו אין אלא נראה שאם הוסיף יש לו דין שביעית כנגלים שיערו עליהם
גשמים דלקמן ע"כ: פואה של עדיה. פי' בערוך עדיה שם מקום והרמב"ם
ז"ל פי' הפואה הטובה: פואה של צלעות. פירש הרמב"ם ז"ל שיש לה
ללעות והיא שבומק הארץ וכן אפטר לעקור אותה בגלי עץ אלא בנכרז:
ומודים בפואה. הנה ומודים לפרושי' דבכל פואה שרו ב"ה בקדרומות של

יבין

כחכמים
ה' ד' פואה ג"ה פאה. בפואה ג"ה בפואה. אותה ציונמי
אחת.

ובי' וכן נללים הקיצונים
בארץ זמן מרובה עד שיגמרו כמ"ס הר"ב בלוף נהדיה ממחני' לטולי וכיון שכל שמשחיתין בארץ יפה לכן לא עקין קודם שביעית והלכך שבו ב"ה בקדרומות שפקירות מוכתה לזרין
לפירות הוא ולא מתכוון לעבודת הארץ אבל שאר יקוח דה"ל לעקור קודם שביעית מודו ב"ה. ומיחו סר"ג שמתני' דלקמן פי' בהיקף דבשאר יקוח לא גזרו לטקור בשטי אבל לפ"ד
אין דכיון מוכרחים כמו שגפרס לקמן. וגם הא דלמחי ב"ה בקדרומות של מתכת משמע מדברי הר"ם לקמן דזרזו נמי הו' שטי. ולא פי' מהו השיטי. ופשטא דלמחי' משמע דלכ"ה
לא צריך שטי כלל ושם פירש: ד' ר"י אומר מיד. ולקמן פ"ו מ"ד מן גבי יקח משמיטה כיוצא בו ולא פליג ר"י משני בירושלמי גזרו על הלוף ולא גזרו על הירק משמה אפילו בשביעית
היא מותר. בטעמן אכן קיימין שלא יך ויביא מן האיסור ויאמר מן הטעמן הבאתי ע"כ. והעולם מדברי הר"ם בפירות הירושלמי הוא. דאילו עוקר הלוף בפנינו במזלי שביעית מודם
י' דאסור דשמה על שביעית היא אלא הא שטי עוקרו עכשו אלא מיהא מן שיעקי כיוו והטעמי' בארץ דשפתא ליכא למיחש שמה על שביעית כן שטי גזרו על הלוף לעקור בשטי

מוזלי שביעית. אבל בלא היו עמונים בשביעית. וקנה בשביעית גופת
מהשדוד
משום דמיחש אלו דרין להטותן
משום דמיחש אלו דרין להטותן
משום דמיחש אלו דרין להטותן
משום דמיחש אלו דרין להטותן
משום דמיחש אלו דרין להטותן

דמיון למחלי חלין וזית שמאי כצרי לחין דרך כלל לשמוט פרה העומדת לחרישה: אפילו בשעת הזרע. ולא אמרינן דלא לזריעה הוא לוקח דחלין לאכילה הוא רוזה: שיש לו גורן. ולא חייסין שמה מודד להכניס לאוצר דאיכא למחלי דלמחיה הוא מודד: ופורט

אע"פ שהוא יודע שיש לו פועלים. וכמלה מסייע ידי עובדי עבירה דאמרין שמה לשאר זרכו הוא נרין: וכולם: אסור: מן החשודה על השביעית. לאכל פירות שביעית אחר הביעור בלא ביעור: נפה. שאני אומר לספור בה משות הוא לוקחת: כברה. שאני אומר לכבור בה את המול: רחיים. דשמה למחון בהם סמנין: תנור. שמה ליבש ט' אונין של פשתן: ולא תפוח עמה. שאסור לסייע ידי עובדי עבירה: ובוררת וטוחנת עמה. ולא אסרו הכא בלשה עם הארץ החשודה על המעשר: כדאסרו בחשודה על השביעית

מכר לו פירות אפילו בשעת הזרע זכ. ומשאיל לו סאתו אף על פי שהוא יודע שיש לו גורן זכ. ופורט טו. לו מעות אע"פ שהוא יודע שיש לו פועלים טו. יוכלו בפרושי טו. אסורין: מן משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית טו. נפה טו. וכברה טו. ורחיים טו. ותנור טו. אבל לא תבור טו. ולא תפוח עמה. אשת חבר משאלת *לאשת עם הארץ טו. נפה וכברה טו. ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה טו. אבל משחמיל המים טו. לא הגע אצלה טו.

שאין

דיג. מכר גזע ומכר. אפ"י בשעת ט' גזע ניטול' ודלם אכל כבשיל' גזע אפי". אסורין ניטול' אסורה. מ' המים ניטול' א"כ המים. אצלה גניסין של עמה.

מזכר לו פירות זכ. לשון הר"ם וזהו מודו בית שמאי לחין דומה לפרה לחין דרך לשמוט כמ"ס הר"ם: מן לחברתה. ע"י מה שכתבתי במשנה ב פרק ד דמחלי ובמשנה יא פרק ג דכוכה: [החשודה על השביעית. עיין מ"ס בזה בסוף מחגיגות]:

נפה וכברה. לשון הרמב"ם גפה היא אשר יעשו בה הקמח להוליא מומנה הסובין והיא כמו כברה. אבל כברה היא להבזאה וגפה לקמח ע"כ. ומ"ס הר"ם דחלין לספור וכו'. ע"י מ"ס בסוף המשנה: ובוררת וטוחנת וכו'. והא דלא תני במחגי' תנור ורחיים גזי עם הארץ דקדק תני גזי שביעית משום דשמעינן לה מכללה דבוררת וטוחנת עמה. א"כ כיון דתני כולה ברישא והכא תני חדא או תרי גידי עליו ריעו כדאמרין בפ' לא יחפור יפ'. הר"ם. והתוס' בשלח פ"ה גיטין [כא] כתבו עוד תירוצ' אחר דתנור אין דרך להשאילו דמיטמא וטעון שביעה. וחיוודי דלא תני תנור לא תני רחיים אבל החשודה שביעית לא חשודה אטומחה. דהא דתני כמ"פ עד כמה במס' צבורות [ג] דהחשודה לשביעית חשודה אטומחה. היינו טומאות פירות אבל לא טומאת הגוף ע"כ. וכך פי' הרמב"ם טס בטומאת פירות: [ובמרקדת פירות: אבל משחמיל מים כו' קתני הכא מרקדת אע"ג דברישא לא קתני לדינא דריקוד]: אבל משחמיל המים טו. פירות אבל לא טומאת הגוף ע"כ. וכך פי' הרמב"ם טס בטומאת פירות: [ובמרקדת פירות: אבל משחמיל מים כו' קתני הכא מרקדת אע"ג דברישא לא קתני לדינא דריקוד]: אבל משחמיל המים טו. פירות אבל לא טומאת הגוף ע"כ.

נפה וכברה טו. ורחיים טו. ותנור טו. אבל לא תבור טו. ולא תפוח עמה. אשת חבר משאלת *לאשת עם הארץ טו. נפה וכברה טו. ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה טו. אבל משחמיל המים טו. לא הגע אצלה טו.

תוספות חדישים

יודע שיהיה בהן פירות א"י יומר מ"ט' כיון אסור למכור לו ול"ע דמה שכתב הכ"מ מותר אפילו בא"י וא"כ זה שכתב בחזקת היבט ומחלי איכפת לו אל יבטם לכוין ולפטס אחרת ליהא למיתב כאן כמ"ס נטיל לטוב וכו'. הר"ם וכרמ"ס שרבי הר"ם לקוחין משם השוקר להדיא שנתנו לאין מותר למכור יוסר מ"ט' אפי' יבטם לטוב שכן הדינה שביעה מח"י וכבשית מ"ח' ועל דברי הר"ם וכו' דכריס לטוב ע"פ שרבי הר"ם ג"פ. (הר"ם). ודאמרי' דלעריב שני לים בין הבית ח"י דמותר וסין הבית מח"י לח"ל דכיון דהו"א שלל כדן דהא אין מולין פירות שביעית מח"י לח"ל דתנין פ"ז מה מ' משיין לים מי שמה הכ"מ מן המסור אלא דלפ"י אפי' פחות מ"ט' כדן יבא אסור כחון. לח"י: [משנה ח] וכו' [בגין אסורין. וקשה מה קא משמע לן והאמר

להשאיל. ועיין במה שכתבתי בגיטין ס"ג המיוקן: ובוררת וטוחנת. וכל צבא זו הניגאל בפ' היוקן והכא עיקר והתם גרר"ס ז"ל. ועיין עוד במ"ס כ"ס' הגיוקן בשם התוספות: וטוחנת. אז בריחים טו מים. מןמחמ ח"י מוכינה זכרי פשיה. ופס"ס' המוקן תיבא אשת חבר טוחנת עם אשת ע"ה בזמן שהיא שמהא אכל לא בזמן שהיא טוחנת לה ואוכלת ע"ה. ופי' רש"י ז"ל בזמן שהיא שמהא לפי שבשעת טומאה אינה ראויה ליגע בחלוקין ולא בדבר המקבל טומאה ע"כ ור"מיון הר"ם ח"ק סבנרייתא זו בלשון

תוספת רע"ק

משנתה [את כהן] וכולן בפירושי אסורין לשון הרמב"ם בנזן שאמר לו מכור לו או הפרי אחרש בה או ארוש בה זרע פלוגי ותן לי האטא אבוד בה חזרע אשר דשתי ותן לי מותר בודבד זה ארז' מוטו שביעית דהפולין שנתבקר לייבטורת הארץ אסור לו לעזר בדבר מכל דהיברים אשר וברני: משנה ט [את כו] לאשת ע"ה. טבאן דהיכח

תוס' אנשי שם

ר' בר' ר'א שהוא ט' חלין טו. א"כ אף על גב דבבבא תהא ז"ל זכור שור לחיוב ומח"י נהני ס"ל לגב דמיו מתח טעות דבוכה לדיא זכ' ואפילו שמואל לא פליג אלא משום דממונה לא אילתין בהר רוזה להוליא מיד המזיק מ"ט' הלא בכל דכו חלין אפילו במיעוטא אכל י"ח לבחורה ריך לזקמה שבתניו בנבבא דזנין לדיא ולשחטה וליקור בשחא וקס כדמי ריח דחא כבבא ריבן לשחטה לא הוו פלוגי ז"ל ובבבא ריבן דזנין לריח או כבבתי ריח יקרין מדמי שחטה והוא יביב דמי ריח. דבבב' לכ"ע מולין מיד המזוק ועיין מדוכה. ל"מ' הר"ם מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק. ודכ"מ מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק. ודכ"מ מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק. ודכ"מ מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק.

מלאכת שלמה

ישראל קאתן קמ"ל כיון שמוכר לו בח"ג שרי ע"כ: רן ומוכר לו פירות ואפי' בשעת וכו'. כ"כ ז"ל: מן בישאלת וכו' החשודה. בירושה גני חו חשדן לזרוע ולבאלו או לזרוע לחדיה וליוכל נפקתא בדבר ולא מטיני מיד: ויריחים ותנור. פי' שמוקן ז"ל ובשור סמא איירי דלא בתנור ספור און לו חקקה להקריח דעודר אשביעית חשוד אפריחה כדאמרין בפ' ט' כנסה ע"כ. וחמה דלא תני כברה ורחיים וגפה ותנור כסדר מלאכות הלחה או לכל הפחות ניתי כברה וגפה ורחיים ותנור והוה נפרס' דעממא משום דמיני דנמנולטי נקס לתוד ומילי דמחברי תנא לתוד ושמה דנקס ברישא היותר שהוא מעי

תפארת ישראל

יבטלו בחלב: וכליון לאכילה. ורק בחורשת פלוגי ז"ס מדלין דרך לשמוט חרשה: מן ול"ח דלמדהו בזנור רוזה: מר. מחלין: מה) דחלין ביהתר: מו) דלאסור בני לכו: מז) לאכלן אחר הביעור: מח) זיעב לקמת מ' זיעב ללקוח האבואה. ולא זו אף זו קתני. אף שבב"ר אינו חיי נפש כ"כ מר כנסה. כ"כ ז"ל: ג) האבדמיהלע: גא) דבבולן חלין דלהתיר זריכה לה: גב) לא תבורר א"כ משתבר עפי. והוא מחיבור. ורישא נמי

משנה

קנטי לכו: מן לחברתה החשודה. פי' הר"ם לאכול בלא ביעור וכו' פירש' בניסין וכו' לפיכך כפשיה שכתובה לפשות בשמור וכו' פ"י ומ"ב וס"פ פי': אבל לא תבור טו. מילתא דפשיעה הוא דהא אפילו להחזיק ידין אסור בדבני לקמותי משום סופא חני לה דלפטין דמחי אף בוררת וטוחנת עמה: ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. ה' דלא חייסין דלמא אחיה למיכל מינה כמו בבתי אכבאלי' דל"פ כל הכשר. ואי משום דתבואה וקמה לא חזו למיכל כמות שטן. ה' כמנתות פ"י מ"ס משמע דנקמת וקלי משטו. אפשר דל"פ משום כו' ע"ה מעשין לא גזרו כולי האי. ויותר נראה דהיינו וקתני סיפא שחטה והוא יביב דמי ריח. דבבב' לכ"ע מולין מיד המזוק ועיין מדוכה. ל"מ' הר"ם מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק. ודכ"מ מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק. ודכ"מ מפורש דמי הוה חלין בהר רוזה בממונה אפילו להוליא מיד המזוק.

ואמר דק"ל דף דבר
 שאין סתמו עמוד לכך אם
 אמר לו בלקח לה אסור
 ולא טמא הא דהו"א משק
 וברך ע"ה כבד לוא יומא
 האילן ואין אדם משום עלמ
 רשע דרך היטול אשר לו
 קמ"ל (ט"ז) :

תוספות רע"ק

היכה הרב"ן דתם ע"ה
 אינו שחור על השביעית
 הובא בן בשמי בירושלמי
 הרשב"א פ"ק דהולין דף ה'
 ע"א ועיין פ"ט בגליון פ"ט
 מ"ח דמאי והוכחה זו
 כתבו ג"כ התוס' בכורות
 דף י"א ע"ב :

תוס' אנשי שם

הו"מ ד"ה אבל כו' כיון
 שלא קרא לה שם כו' ה"ט
 ונזכר שם לא קרא לה
 אינה חלה . והעיקר כו'
 שמוקדם לעשה איננה חלה
 ובשאר שם חלה מבלק
 עם קריאת שם מ"ש רמ"א
 טעם ל' . (נמ"ז) :

משנה ראשונה

כיומר עד שתחגלגל בדי
 אשח פ"ה ואחר הגלגול
 מותרת ו' לסייע בליטה
 וצריכה דהא עיקר איסור
 לסייע בגלגול והייט לנרד
 המים עם הקמת יפה
 דתנן רפ"ג דמלה לפי
 שגלגלגל הא מצינו
 לדי חוב חלה והוי אלו
 מצינו חלה למקום
 טומאה לטמא . אבל
 אחר שתחגלגלה ביד אשח
 ע"ה לבה מותרת לסייע
 בשוג אינה גורמת
 וטומאה דכבד נשמאת
 ומ"ש הכ"ז דמישמאת
 ממתת כלים טמאים .
 ה"ה דמתנת אשח ע"ה
 מישמאת . אלא דקמ"ל
 אפי' אשח חנר מתסקת
 לבה ואין חכמה עומת
 איכה טומאה :

והחמירו משחטיל המים שאו תחגלגל אע"ג ללא מחייבא בחלה עד שתחגלגל . תוספות דגיטין . ועיין מה שכתבנו בפרק ד' דע"ז משנה
 ט ב"ד . גם מה שכתבתי במסקנת דמאי פ"ו מ"ז דו היא משנה ראשונה כו' וכ"כ הרמב"ם גם בכאן אבל בגיטין פ"ה כתב דף למשנה
 אחרונה אסור בכאן משום דגורס טומאה לתרומה שבו וכ"כ בע"ז פ"ד וע"ש . ובסוף הלכות טומאת אוכלין כתב מותר לגרוס טומאה לחולין
 שכו"ל ויש לו לטמא החולין המתוקני' לכתחילה וכתב עליו הכ"מ מותר לגרוס וכו' ומ"ש יש לו וכו' . פלומר הא דאמרי'
 דלגרוס דוקא מותר אבל לטמא אותם
 ר"ע מברטנורה

שאין מחוקין ידי עוברי עבירה . וכולן נ"ח לא תגע עמה לפי שמחגלגלה הטובלה
לא אמרו אלא מפני דרכי שלום נ"ח . לחלה וקא מיטמאה מחמת כלים טמאים .
 חז"נ . מחוקק נעש"ג בחזיקין . וסחויקין . שהרי אכשרה לקבל טומא' וזו מביעת'
 לגלגל ואסור לגרוס טומאה לחלה : וכולן לא אבירו . לא התירו
 להשאילן

הוא משמע דבגדה מיייתי הא דמתניתין ב דפרק ג דחלה ושם תמלא מפורש ב"ד דקודם שתחגלגלה עדיין לאו טבולה לחלה היא . ומשום
 דעלך לו ספק טומאה מותר לטמא אפי' בידים משום דכלאו הכי היא חלה בספק טומאה ואין הפסד בטומאת החלה ולא עבירה היא
 ומשגלגלה אפי' על ספק טומאה אסור לטמא והיינו טעמא משום דטבולין לחלה . ופסקה הרמב"ם בפרק ח' מהלכות ביכורים ובסוף פרק
 י"א מהלכות שאר אבות הטומאות . ודנקיט בגמ' אסור לגרוס אפרים לקמן ב"ד . וההיא דבסוף הגזקין היינו גמי מחייבין דהבא ופסקה הרמב"ם
 בספ"ח מהלכות ביכורים . וטעמא יהיב שאין מחוקין ידי עוברי עבירה וכמו שיתבאר מפירושו דמסקת ע"ז פרק ד' . והתם חייבין דמטמא
 לחלה שבו טומאה דשייכא בחלה . ודמותר לגרוס טומאה כו' דכתב הרמב"ם היינו בענין שלא טמא הקדש על ידי זו הטומאה וכמ"ש בפי'
 לגיטין וע"ז וזה בלחמ משלשה פנים או שכבר נטיל כל הקדש שבו הן תרומה הן חלה או שכבר נולד ספק טומאה קודם שבה לכלל עירוב
 קודם שבו כהיה דפרק ג דחלה שכתבתי או שאע"פ שעדיין יש בו קדושה אבל זו הטומאה שיטמא אלו החולין לא ייקרו ולא יעמאו את
 הקודש שבו והיינו ההיא דפ' כ"ס [עין מה שכתבתי שם על גליון] ומשנה בסוף פ"ב דחלה היא דמיייתי התם ופסק' הרמב"ם בספ"ז מהלכות
 ביכורים וז"ל עיסה הטבולה לחלה אינה כחלה והרי היא בחולין לענין הטומאה שאין השני עושה שלישי בחולין כמו שיתבאר במקומו . ומותר
 לגרוס טומאה לחולין שכו"ל לפיכך שתי עיסות אחת טמאה ואחת טהורה טמל כדי חלה שתייהן מעיסה שלא הורמה חלה וטמא בחלמ'ע
 המון לעיסת הטהורה ומוסף מן הטומאה לטהורה כדי בליה כדי לתרום מן המוקף עכ"ל . וכשעושה בזה הענין אע"פ שהעיסה שהיא
 ראשונה לטומאה כשנוטל בבליה ממנה מטמאה לעיסה הטהורה ועדיין לא נתקנה מן החלה מ"מ האילן וטמל כדי חלה דהשתא זו הטהורה
 תשאר חולין ולא איכפת לן בטומאה וגם החלה הניטלת אינה מהטמא כיון שלא קרא לה שם ועיסת הטהורה שנעשית שני אינה מטמאה
 לאותה חלה כל שעדיין לא קרא לה שם כדיע"ז טעמא שאין שני עושה שלישי בחולין ועדיין חולין היא . וע"פ מה שכתבתי אבאר אני את דברי
 הרמב"ם שכתבתי ב' טומאת אוכלין . בסוף דבריו הם באור תחלת דבריו . ובתחלה העתיק ל' הגמ' כדרכו וזה שכת' מותר לגרוס טומאה לחולין
 שכתבתי ישראל וכו' מבאר והולך ואמר ויש לו לטמא החולין המתוקנים לכתחלה בא לומר שזה שאמר לגרוס לאו דוקא לגרוס אבל בידים
 לא אלא דיש לו אשילו לטמא כו' . ובאילו חולין קיימינן האה קאמר במתוקנים כלומר שאין בהם קדש שיטמא הקדש על ידי זו הטומאה . שאילו
 טמא הקדש הרי זה אסור דעבירה היא לטמא את הקדש . אבל כשהן מחוקקים שאין לחוש לקדש שבהן שיטמא זה ע"פ הדרך השלישי אי
 גמי טמל ספק טומאה בעיסה קודם שתחגלגלה דלו בלאו הכי אין הפסד וכמו שכתבתי בדרך השני . וכ"ש אם הם מחוקקים ממש כדרך
 הראשון מותר לטמא אפי' בידים . ויש לי הברח לזה הפ' מנדה פ"ק [י"ג] דלדעתך עד שלא גלגלה תעשה בטומאה יהיב טעמא בגמ' דמותר
 לגרוס טומאה והא מתניתין תעשה בטומאה קאמרה ואילו הבא לא קאמר אלא לגרוס . אלא ש"מ דלגרוס לאו דוקא . וכן בההיא דכ"ס
 דמינה הטמאה שתגע לטהורה וטמאה וקאמר משום דמותר לגרוס וכמו שכתבתי בל' הרמב"ם עלמו שהשתקתה . אלא דלגרוס עלמו שאמרו
 בגמ' לאו בגרמא קאמר אלא בידים גמי הוא וזה שרצה הרמב"ם לבאר . ודקאמר גמי בגמ' על תעשה בטורה דאסור לגרוס היינו גמי
 בין לגרוס בין לטמא דכולה חדא הוא . וכמו כן הולך לבאר שהחולין שאמרו היינו דוקא כשהן מחוקקים כדי שאין חשש שיטמא על ידי
 הקדש . מבח ההיא משנה אחרונה דפ"ד דמסקת ע"ז וכאשר נזכר שם בגמ' וכמו שכתב הרמב"ם בפירושו אותה משנה . ודע דהא דחולין
 הם וחולין מחוקקים דהבא אינם ענין למה שכתב הרמב"ם ב' ח' מהלכות מעשר . ובפירושו בפרק בתרא דמאי דהבא דהבא לענין
 טומאה חייבין : וכולן לא אמרו כו' . בירושלמי מפרש דלא קאי הק טעמא דדרכי שלום אלא אמתניתין דמשאלת וכו' אבל לכולהו דלעיל
 מינה לא קאי דהא בגיטין [פ"ה] לא מתני לה בזה הגה דתני משום דרכי שלום ומשום הכי גמי מפרש בירושלמי וכמו שכתב הר"ב דנפה
 תלין לספור וכו' ולא תלין שינפה לטחינה וכן טולן ולדבר של היתר . וכהנהו דתלין במתניתין דלעיל מהך . אלא דהבא מייירי בידוע שאין
 לה פירות של היתר למתני בה . והלכך הני תליות לא הוו תליות גמורות כהנהו דלעיל ואי לאו משום דרכי שלום לא הוי שרינן להו ואי לא הוי
 לן למתני כלל לא היה טעם דרכי שלום כל כך להחיר לסייע ידי עוברי עבירה שהא כלל איסור דלפני עור כמו שכתבתי במשנה ו בסייטתא
 דשמי' ודוקא בדי דנפה וכברה כו' מועיל דרכי שלום עם תלייה . דהו משום דבהו שייך טפי דרכי שלום כדאשכחן ב' המוריד בכסות

מלאכת שלמה
 גלגלן משנתה שם פ"פ גיזוקין . אכן בתשובות הרשב"א ז"ל סימן ק"ג כתב
 שדבר בנזכרות ישנות שנסדר הנשניות וכתוב בהן וצורת ופוחת עמה אבל
 אין כתוב בהן זמן שהיא טמאה אבל לא זמן שהיא טהורה . ולספרים דגרסו'
 לה ואי גמי דגרסי בצרייתא צורת או אפשר להולמה וזלתי לפי מה שפ' רש"י
 ז"ל זמן שהיא טמאה אשת חבר שאו מהרת מליגט וליתן לחן פיה אבל לא
 זמן שהיא טהורה שמה תטול ותתן לפיה וזה אי אפשר שאשת חבר אינה טהורה
 לגולל ולא להתיק ובגמ' מיייתי לה בס"ק דחולין למידק מינה דע"ה חזקין
 להתיק ואפילו לגולל . אבל אי לא גרסי אלא צורת ופוחת עמה זה אפשר
 ומהיקין

יבין תפארת ישראל יבין
 ובדי משתגלגל מחול טבולה לחלה : (נח) אמשאלת לחד קאי :
 (נח) ונסקה נוינה שמוהר כל מה שתוכל :

והחוקין. לפי פ"ד פ"ג. בשון ס"ב פ"ג פ"ג מ"ג. עמ"ס וי"ג ס"ה: ושאלין. ע"פ פ"ג מ"ג פ"ג ס"ג:

תוס' אנשי שם
הר"ם ד"ה וכו' וכו' ט'
ויש לומר ט'. ג'ט
דל"ך אפ"ר לר"ס ק'
ול"שכ דברי הר"ם וה"כ
הא הם מס' להדיא התשובה
לאכול פירות שביעית חרץ
הבישר בלא בישור. (ל"ט"ג)

משנה ראשונה
ובחוקין יד כובדי
טכנים. פ"י ה"כ א"ב
ג"ר"ה ט"י ג'ט ואפ"ר דבני
למיתני הכא אכל לא יד
ישראל בשום איסור אפילו
באיסור דרננן כגון סך
דכ"ח פ"ה ט"ה מ"ג ל"ג
הפיקה וג"כ המומחה
במילין בטבולין דרננן
בעלמא הוא אין מחוקין:

[דף ע"ג] גבי גדרה שלא חשאל ולא חשאל נפה וכברה רחיים ותער ("שמשיה אותה שם רע בשלכותיה כך כתב הר"ם עם קלת תוספת בלאו. והא דכתב הר"ב בדבור המחיל ובוררת וכו' ולא חסרו הכא באשת ע"ה וכו') והוא נמרח בגטין [דף ס"א] ומאי קשיא לן הכא הא בשביעית איירי דבדולאי אין לה אלא איסור כחב הר"ם וכן בתוס' דרז"ה לתשוב דמאי כדל"ה לפי שמעוידים עליו והעמידנו בחוקת שאינו מחוקן דלוקמא ר"ע מברטנורא

להשאלן כלים ולסייען בלא שעת עבירה ומחוקין ידי נכרים בשביעית (א). אבל עלמה אלא משום דרכי שלום: מחוקין ידי נכרים. אגב גרר"ה דררכי שלום חנה ליה הכא ומפורש לעיל בפרק ד: ח"ג. שלום ביהמ"ט השלום

בפירות שביעית ולא בדבר אחר. ואפ"ה משאלת אותן לה כל שלא פירשה בהדיא שלכך שאלתן כיון שיכולה לחלו' בכל דהו ויש כאן משו' דרכי שלום: (א) י"ג שמיטתו ע"ס.

מלאכת שלמה
בשנים ישראל שנים שלום עליכם. ופירשו תוס' ו"ז בס"ס סמיקין דלמ"ד מרזע זה פטת מחוקין ידי גוים בשביעית ושאלין בשלום מרזע מלאכת הוא ע"כ:

יבין תפארת ישראל יבין

(ס) לברכו כשחורש: (א) אפילו לעוברי עבירה. בכל עת. אף דשלוס שמו של הקב"ה. ואגב גרר"ה נקט ליה הכא:

הלכתא גבירתא כללא דפרק ה

פרק ה משנה א בנות שוח. הן מן האנים שא"ג שנמרו לאכילה. אפ"ה הן גרילין וחילתין עד סוף שנה שלישית. כל הפירות שלהן בשנה ב' משמיטה יש בהן דין פירות שביעית: משנה ב הוסמן מין בצלים בשביעית. וכן כל כרזא סך. לא יפחות מלשמן פחות סד' קבין. ובגובה ספח. ויכסן בעפר נובה ספח ע"ג. וסומנן במקום דריתא ארם שלא יצטח. ושלא וחדשודו שמתכוון שיצטחו: משנה ג לוף ששית שנכנס לשביעית ועקרוהו כשביעית עם עליו. ועוד גרש שם מצטמו. ונחוסף בהל"ן בשמינית. אין בהן קדושת שביעית אף שכלו לחיה מהורה בשמינית. דמתחלתן וסופן בהותר יש ביטול בדולין: משנה ד אפילו פירות שנות לעקין בשני. כגון לוף ובצלים הקצונים ופואת שרא מן צע. כשדחה א' מן מששית שנכנס לשביעית. אפ"ה א"צ לשנות בהן סאד לעקין במארופות של עץ. דק בשניו טמם טני שיעקין בקדרתם. אבל כמ"א פתכות כדרכן אסור: בשנה ה אפילו על לוף שגורו בביעיה לחלשן בשביעית בשניו וכדאמרי. והרי מה"ם אין מצויין כל כך בשמינית אחר שכלה לחיה פירות שביעית בשמינית. דמי יסיריה בהן כל כך. אפ"ה אסור ללקחן מהחשוד בשמינית לבלי כ"שנה אחר שכלו ככל. עד אחר הפטת של שמינית. דאו תלין דשל שמינית דזאג משנה ו החשוד בצבורת קרקע בשביעית. אין מוכרין לו מהירשה וכל כליה והעול המורה ודקק. משימורין רק למלאכת איסור: אבל כל המיוחד גם לחיור. כגון סל' יד ופ"ג קציר ועגלה שמתניסין בה התבואה מהורה. שאפשר שצריך לזן להביא ספיחים המותרים. מותר למכור לו:

ר' עובדיה מברטנורא שביעית שלש ארצות פרקו תוספות יום טוב

פרק ו א שלש ארצות לשביעית. חלוקות לענין דין שביעית: כל שהחוקין עולין בכל. עורא וסימנו כשעלו מבבל: לא נאכל ולא נעבד. שטבורת הארץ היתה חסורה בשביעית ואם נעבדה וגדלה אסור לאכול מלחוקן גדולים. פ"א ועיקר לא נאכל לאחר שביעית בלא בישור ולא נעבד בשביעית: מכויב ועד הנחר ולא נעבד (ד). וכל שהחוקין עולין מצרים (ה). מכויב ועד הנחר.

פרק ו א שלש ארצות לשביעית (א). כל שהחוקין עולין בכל (ב) מוארץ ישראל ועד כויב. לא נאכל (ג) ולא נעבד (ד). וכל שהחוקין עולין מצרים (ה). מכויב ועד הנחר. חמנה ל"ד מערב וכן פ"ה הר"ם ודברים הללו וכן מה שכתב בכאן דע"ט יושב נרבע של ארץ ישראל במקצוע לפנות מוצרית קשה שאלתיו בספר

מלאכת שלמה
פרק ו א מכויב ועד וכו'. ירוש' רב הוא אמר כיני מתני' מכויב ועד הנסר ומכויב ועד חמנה ומכויב דקתני קאי אחרונייהו וכמין סנלא משולשת כמ"ס: ע"כ

יבין תפארת ישראל יבין

(פ"ן א) חלוקות בדין שביעית: (ב) דהיינו מא"י וכו' (ג) מ"ס הר"ב לא נאכל נעבד בשביעית. הקשה רבינו מאירן של ישראל אאמ"ו הגאון זק"ל מ"ב פ"ג מ"ב. ופ"ה הוא ז"ל לא נאכל אחר בישור. ולפע"ד י"ג עוד ולא נאכל אספירין הוא דאסור לאכול אף קודם בישור כס"ד פ"ה ט'

ציונים
א כל שהחוקין. פ"ה פ"ה
פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה
עמ"ס וי"ג ס"ה: ושאלין.
ע"פ פ"ג מ"ג פ"ג ס"ג:

תוס' אנשי שם
פ"ז א ב"ב ד"ה לא
נאכל ט'. ואם נעבדה
ט'. משמע דר"ל לחסור
אפילו לחלו' נקדושת שביעית
משום קדושת דעבדה בעצמה
דאי לחלו' שלא נקדושת
שביעית אסור גם במקום
שלא נאכל אכל לא נעבד.
ומהו דל"כ אפ"ה כ"ג
דפ"ד מ"ג דוחק למקן בין
נסיינה למרזע. ונכד"ה
מ"ה

משנה ראשונה
פ"ז א וכל שהחוקין
עולין מצרים ט'.
פ"ה ה"כ פ"ה דקדושת
מלאכה

פ"א משנה א [אות כו] ב"ר ד"ה ועד אמנו. אם נעבר בשביעית (נאכל) היינו בקדושת שביעית והיבא דנאכל ונעבר אוכל בתורת חילין; והאיך פירושא דנאכל היינו אחר הביעור מהר"ק במ"א גם קודם הביעור מותר לאכול בתורת חילין או דצריך לאכול בקדושת שביעית ורק בביעור הקולא. והרמב"ם בחבריו פירש דנאכל ולא נאכל דמשמעו לניחן פהיהו אסרו חז"ל לאכול (עיין לקמן פ"ט) כיוון לא החמירו לניחן כבודו של מצרים אבל כל שאר דיני שביעית נהגו כו. ועיין לקמן פ"ט מ"ב מ"ש שם על הגליון:

תוס' אנשי שם
במזרח גרמ"ס ס"ד הע"ז דגם דבירושלמי א"ר האסור אלא מאוס ספיחים וע"פ נ"ל. והר"ם פ"ה"ל כ"ו ואם תננו ג"ה א"ר אסור לאכול ובאר הכ"מ שכוונתו מאוס קפחא דנעבדא בעיניה. ולכאורה נעבדא דא"ר יקשה כ"ל. גם מלת ע"י א"ר האסור כ"ל אין מורין כן. ולע"ז היה נראה להשוות דבירושלמי לנכדיו בכתבו ונאסרו איסור ספיחים. ור"ל כל מה שנגזל בה בין הספיחים בגליון מאלוין וכן מה שגזל ע"י זריעה שרעה אחר בלא שיתנוט ש"ל ענין כלל אשר מאוס ספיחים וע"פ: תו"ש ר"ה ב"ב"ב ע"י הוסיפה אמנם כ"י. ר"ל שמה שאמרה המשנה מכיב ועד סוכה ועד אמנה הוא להודיעו מה שחזיקו עולי מצרים אחר חלק ממש שהוא מכיב עד הנה

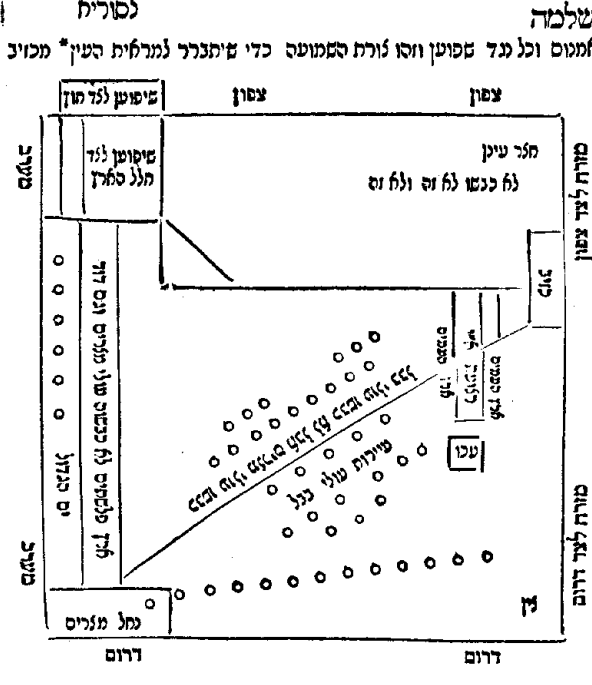
משנה ראשונה
לא זנה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד. וכתב הרמב"ם ספ"ו מהל' בית הבחירה דזכו דוקא לטעון קדושת הארץ לשביעית ולמשנות ויבואו כן. אבל לטעון קדושת המקדש ויבואו קדשו לעולם שקדושת השכינה אינה כ"כ י"ג ע"ש שהארץ. והלכא"ל שינוי ע"ז וכתב בהפ"ק וע' תו"ש פ"ח דעדות. ודעת הר"ם כסוף מתני' דהכא בהרמב"ם והתן טעם דקדושת הארץ אינה תלויה במחילות דקדושת מחילות מלכת אחריהם ויבא דנפקא לו דקדושת הבית לא כקלה כדכרשי' אשר אין לו תומה אפי"ם שאין לו ענינו ויהי לו קודם לכן א"ל מדכתוב זאת מטתק עדי עד מוכח דקדושת יבואו כן אחרים אחר ע"כ: בנאכל אכל לא נעבד. הר"ם תוספת

בספר כפתור ופרח צ"ח ששקתן על שפת הים המערבי הם והמחברו כאשר העיד על עלמו הוא עד ורצה. שאמר בזה הלשון הן הייתי כשני שנים בגליל דורש וחוקר ועוד חמש שנים בשאר ארצות השבטים לא מגעתי עגמי שעה אחת מרגל הארץ בדרך העוזר. וכתב לעכו וכיב ואמנה שלשקתן על הים המערבי של ארץ ישראל הם וקנה גבול מערבית דרומית הוא נחל מצרים וקנה גבול מערבית צפונית הוא אמנה והוא הר ההר ע"פ גבולי א"י המזכרים בפרשת מסעי והם כגון עולי מצרים. ואמר עוד שיש מן עכו לנחל מצרים כמו שזמן עכו לאמנו וגם אמר שכ"כ הוא לפניו לעכו כמו יום אלו הן דבריו ז"ל. וא"ל להכחיש המגילות וכל דבריו ז"ל בחקירה רבה כאשר אמר וכמבואר מספרו שבחיפוש רב בדרך המקומות עד שידע אנה הם אחת נמלאו שדברי הר"ב והר"ש בזה אינם אלא באומד הדעת ולא כיוון אל האמת כפי המגילות. וכתב עוד והמשנה אמרה שהחזיקו מכיב ולדרום עד נחל מצרים מכיב ולצפון עד הר ההר ויהיה קיב שבזאת המשנה לדרום מה שהחזיקו עולי מצרים כמו נקודה שעליה הסוב החוג וזה שאותה של מסכת מלה שאומרת מכיב ועד הגהר. ר"ל שאם יש מכיב ועד הגהר מקום שהוא כמו המקומות שיש מכיב ועד אמנו כלומר שהם מכיב עולי מצרים בלבד כמו בית שאן והצביון שתי חלות מהגהר לדרום מאמנו לצפון שתי חלות ע"כ. וזה כמו שכתב עוד לקמן וזהו שזמן הסתם כל מה שהוא לדרום כ"כ. מוחזק שהחזיקו בו עזרא אם לא שם יאמרו בפירוש שהיטעו כענין בית שאן וחולתו שהוכירו הם ז"ל ע"כ. ומה שלפי דבריו הגהר הגזר בנושנה הוא נחל מצרים כן כתב גם כן הרמב"ם בחבורו פ"א מהלכות תרומות. ואולם הר"ב שהוכיר עכו ושרעוה יולאת ממנו ואע"פ שמשנתנו לא הזכירה מעכו ולא מרעוה ילא לו זה מגמרא פרק קמח דגיטין דף ו' דאמתינתין מעכו ולצפון ועכו כלצפון גרסינן למימרא דעכו לליפונה דארץ ישראל קיימא ורמינהו היה מהלך מעכו לכיב מימינו למזרח הדרך חוזה לארץ עד שידע וכו' משמאלו למערב הדרך ארץ ישראל עד שידע וכו' אמר א"ר א"ר רעוה נפקא. פירש"י לעולם עכו במקלוע הנשון אלא רעוה יולאת עוד מעכו לצפון והיא מא"י ע"כ. גם בזה כתב בעל כפתור ופרח חז"ל וא"כ יהיו לדרום ח"ל. ולר"מ ז"ל מלאתי בפירושו בכתב ידו במגלים שפי' הפוך זה שא"י הולך כולה עד כיב אלא שמכ"כ חלה רעוה אחת מארץ העמי' הולכת עד עכו וכלל דרמה הם א"י והאוספתא במס' חללות פרק בתרא א"ר: הפך גמרין הולך מעכו לכיב מימינו למזרח הדרך מעורה משום ארץ העמים וכו'. ויש לתרץ שאותה רעוה לה שני דרכים אחת אל השפה המזרחית ואחת אל השפה המערבית ע"כ. [וגם הר"ם תירץ כן בסוף חללות וכגו' ההוספתא דהתם איתא גמי בירושלמי דפרקין]. וגמלאו דברי הר"ב בענין רעוה נפקא מעכו ושהיא חוזה לארץ דהיינו שלא כבשו עולי צבול לקוחים הם מגמרא דגיטין ועל פי פירושו של הרמב"ם ז"ל בפ"י רעוה נפקא: ועד אמנו. פי' הר"ב הר ההר מתרגמינן בירושלמי טורי אמנו. חז"ל הרמב"ם י"ט מי שקורא אמנה והוא אמנה ויש מי שקורא אמנוס ע"כ. ומ"ש והוא אמנה. רומז לפסוק תשורי מלאה אמנה לשיר סימן ד' וכן פירש"י שם בפסוק. שאמנה הוא הר ההר: אבל לא נעבד. לשון הר"ם ודוקא במחבר אבל בתלום עושין. [כמו] בסוריא דבסמוך דלאת"ה א"כ לתני ארבע ארצות לשביעית דיש

מלאכת
אמנה. יש מי שקורא אמנו והוא אמנה ויש מי שקורא אמנוס. הרמב"ם ז"ל. ועיין כמה שכתבתי לקמן פ"ט ס"ה ה'. והנה ה"ר יוסף ז"ל בכולה מתני' מנויב גימ"ל. וכתב עוד מן הגהר ב"ל דהיינו פרח והוא נקרא בכל מקום הגהר סתם והוא צד ארץ ישראל לצפון ע"כ. וכתב עוד מן הגהר ומאמנו וכו' פי' דהיינו כל חוזה לארץ ע"כ. גם נקד מלת יקפ"ה ה"ו"ו בבור"ק והלמ"ד בשב"א והס"א בקמ"ו. וכתב הר"ם שיריל"ו ז"ל ודע דעכו מארץ ישראל היא כדכתיב בשופטים אשר לא הוריש את יושבי עכו ומשמע בפ"ק דגיטין דעכו לצד מקלוע לפונה של ארץ ישראל קיימא וכיב משוכה ממנה לצד צפון יותר וכלוה נגד חוט מרח אלא ששומדין מחלי חוט מרח ולצד צפון ובחורה כתיב דחצר עינן הוא בדרך לפניות מזרחית ואסיקנא בגיטין דרעוה נפקא מארץ ישראל וחלוא מעכו לכיב ואיכא ארץ העמים במזרחיה של הרעוה ולמעלה הימנה ואיכא גמי ארץ העמים ולמטה הימנה למערבה של הרעוה וההולך מעכו לכיב למעלה לצד מזרחיה ויש לו לצד ימינו ארץ העמים ולצד שמאלו שפת הרעוה וסבורה וההולך מעכו לכיב לצד הרעוה ששם כלתה לצד חלל הארץ ימינו למרח הדרך שלו ששם שפת הרעוה וסבור ולצד שמאלו ארץ העמים. והר ההר הכתוב בפרשת מסעי דהיינו אמנוס למתני' וטורי אמנה לגמרא דבני מערבא וטורי אמנוס דגיטין הן בדרך לפניות מערבית והים הגדול עולה ומגיע אליהם וכל שפוע שזופעין לצד ארץ ישראל דהיינו לצד דרום אמרי' בירוש' דהוא קדוש אם יבשבוה ישראל והיינו דתתן מטורי אמנוס ולפנים וז"ל לתתן ועטות ביד מי שגורם כן ונחל מצרים הוא קיין דרומית מערבית של ארץ ישראל ככתוב בתורה וסבב הגבול מעלמון נחלה מצרים והיו חולאותיו הימה דהיינו מערב וסמך ל' וגבול י"ט ומשפר חוט קו של מערב ומדבר לין הוא קיין דרומית מזרחית ומשמע ממתני' דלא כבשו עולי מצרים אלא מכיב לצד דרום ומתני' מתפרשת כמין סבלא משלשת ועוד משמע ממתני' דלא כבשו כלל לא זה ולא זה כל רוחב טורי

ועד אמנוס. כ"כ משוך כלפי הצפון לצד מזרח ורעוה יולאה מעכו שישב' ברעוה של א"י במקלוע לפניות מזרחית ואותה רעוה משוכה כלפי צפון והולך עד כיב ורעוה אחרת משוכה מעכו כלפי מזרח ובה הגהר האמור כאן ואלו השתי רעוה' כבשו' עולי מצרי' ולא כבשו עולי צבול: ועד אמנוס. הוא הר ההר הכתוב בצבול' הארץ בפ' אלה מסעי תהאו לכם הר ההר מתרגמינן בירוש' טורי אמנוס והוא בצפונה של א"י לצד מערב חלל הים הגדול וגם זו לא כבשו עולי צבול הלך נאכל לאחר הביעור ולאריך לישנא' אם נעבד בשביעית נאכל דקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לע"ל ולא נעבד דלענין עבודה

והוא שדברי הר"ב והר"ש בזה אינם אלא באומד הדעת ולא כיוון אל האמת כפי המגילות. וכתב עוד והמשנה אמרה שהחזיקו מכיב ולדרום עד נחל מצרים מכיב ולצפון עד הר ההר ויהיה קיב שבזאת המשנה לדרום מה שהחזיקו עולי מצרים כמו נקודה שעליה הסוב החוג וזה שאותה של מסכת מלה שאומרת מכיב ועד הגהר. ר"ל שאם יש מכיב ועד הגהר מקום שהוא כמו המקומות שיש מכיב ועד אמנו כלומר שהם מכיב עולי מצרים בלבד כמו בית שאן והצביון שתי חלות מהגהר לדרום מאמנו לצפון שתי חלות ע"כ. וזה כמו שכתב עוד לקמן וזהו שזמן הסתם כל מה שהוא לדרום כ"כ. מוחזק שהחזיקו בו עזרא אם לא שם יאמרו בפירוש שהיטעו כענין בית שאן וחולתו שהוכירו הם ז"ל ע"כ. ומה שלפי דבריו הגהר הגזר בנושנה הוא נחל מצרים כן כתב גם כן הרמב"ם בחבורו פ"א מהלכות תרומות. ואולם הר"ב שהוכיר עכו ושרעוה יולאת ממנו ואע"פ שמשנתנו לא הזכירה מעכו ולא מרעוה ילא לו זה מגמרא פרק קמח דגיטין דף ו' דאמתינתין מעכו ולצפון ועכו כלצפון גרסינן למימרא דעכו לליפונה דארץ ישראל קיימא ורמינהו היה מהלך מעכו לכיב מימינו למזרח הדרך חוזה לארץ עד שידע וכו' משמאלו למערב הדרך ארץ ישראל עד שידע וכו' אמר א"ר א"ר רעוה נפקא. פירש"י לעולם עכו במקלוע הנשון אלא רעוה יולאת עוד מעכו לצפון והיא מא"י ע"כ. גם בזה כתב בעל כפתור ופרח חז"ל וא"כ יהיו לדרום ח"ל. ולר"מ ז"ל מלאתי בפירושו בכתב ידו במגלים שפי' הפוך זה שא"י הולך כולה עד כיב אלא שמכ"כ חלה רעוה אחת מארץ העמי' הולכת עד עכו וכלל דרמה הם א"י והאוספתא במס' חללות פרק בתרא א"ר: הפך גמרין הולך מעכו לכיב מימינו למזרח הדרך מעורה משום ארץ העמים וכו'. ויש לתרץ שאותה רעוה לה שני דרכים אחת אל השפה המזרחית ואחת אל השפה המערבית ע"כ. [וגם הר"ם תירץ כן בסוף חללות וכגו' ההוספתא דהתם איתא גמי בירושלמי דפרקין]. וגמלאו דברי הר"ב בענין רעוה נפקא מעכו ושהיא חוזה לארץ דהיינו שלא כבשו עולי צבול לקוחים הם מגמרא דגיטין ועל פי פירושו של הרמב"ם ז"ל בפ"י רעוה נפקא: ועד אמנו. פי' הר"ב הר ההר מתרגמינן בירושלמי טורי אמנו. חז"ל הרמב"ם י"ט מי שקורא אמנה והוא אמנה ויש מי שקורא אמנוס ע"כ. ומ"ש והוא אמנה. רומז לפסוק תשורי מלאה אמנה לשיר סימן ד' וכן פירש"י שם בפסוק. שאמנה הוא הר ההר: אבל לא נעבד. לשון הר"ם ודוקא במחבר אבל בתלום עושין. [כמו] בסוריא דבסמוך דלאת"ה א"כ לתני ארבע ארצות לשביעית דיש

ועד הגהר וכיב בכלל מה שכבשו עולי מצרים ועד הגהר משמע בגמ' דהיינו נחל

יבין תפארת ישראל יבין ביהושע [י"ט כ"ט] בערי אשר. וכ"כ חכר עם עכו בשופטים [ה' י"א]: (ו) ר"ל כיב בצלמנו. ומכ"כ ועד הגהר מלך א"י. ומכ"כ ועד אמנה. מלך ב"ו: (ו) דעד ע"כ

ב צלילים . מדרים נח . ג . פ"י ע"ג פ"ד ה"כ השנה ה'תקכ"א פ"י כ"ד :

חידושי מהר"ה פ"ו משנה ב (ח"י"ט ד"ה) דשין וזרין וזרובין ומעמרין . שלא כסדר מלאכתן כו' ושד דרריכה כו' ולא ירענו פ"ט מאי עכ"ל . ו"ל פ"ט דכ"ב דרך המשנה לשנות לא זו אף זו וה"ל דכוותיה או שדשין וזרין וה"ל זרובין בין שון נעשין פנורין ובנת רחוק מסקום הקצירה שווד מותר אלא אף שפטרין שווד נעשה בשדה ובה או בשעת הקצירה או תיבך לאחר הקצירה נראה כמי שפטרין במחזור אפי' יש גזור שטא ישיהו ע"ן ויקצור דזאיל הוומה לאחרים אפי' לא גזרינן וביתר בזה דרא הפסע על כל המשנה וק"ל :

תום' אנשי שם ב בר"ב ד"ה כל שפירב כו' גזר תלט ט' . לפי כ"ה במופק מותר אפילו כ"ה ובמחזור ובלא שנינו . ובמחזור כ"ה במחזור אסור בלא שנינו מדאורייתא . ובבבואה נחית מה דנ"ה דמחזור אסור מדרבנן ונתעלה מותר למנוי . ולפי"ה כ"ה ב"ה אף במופק אסור במחזור בלא שנינו מדרבנן . ולפי"ה הפירושים טעם היות תלט כבוריא מיוחד במשנה דלפי"ה כ"ה לא התירו כיון שש"ה גזר אף אסור בתלות במחזור אלא מדרבנן . ולפי"ה כ"ה כיון שש"ה מותר כ"ה במופק לא התירו כבוריא אף במחזור וא"ל לא היה כ"ה הר"ל לטול את שש"ה אחר ליהיה תלט . ובכ"ה ש"ה במחזור וטעם ד' הר"ל כ"ה ע"כ לפרש דה"ל תלט למה כו' מותר ר"ל כיון דאסור במחזור מטעם ש"ה היו ניתנים את א"ה ומתקנים כבוריא ואת תלטו היא מותר מה הוילנו בתקנה . וע"ז משני מן גו דו הני רוחי נכזר וכגו' הר"ל כ"ה וכפירושו ש"ה ע"כ . וק"ל ש"ה הר"ל גרים כבוריא רוחא קריב ומ"ה כפי"ה הר"ל מ"ה כיון דאיהו איהו מ"ה על מ"ה במשנה כלל אחר ר"ה כו' אפשר לומר דאיהו מ"ה הא דר"ה כפשוטו דפליג את"ל דמיקל כבוריא בתלות אפי' דל"ה אסור והוא סובר דבוריא שווד נ"ה ככל מילי . וכ"ה ס"ה ש"ה ע"כ דעה הר"ל במחזור ש"ה אסור בלא מילוק בין תלות למחזור וע"כ ש"ה כ"ה וספק כ"ה משום דספק אכרייהו דניטין דף . ג' . נ"ה דריב טוהא סוריא לא"ה .

עיינ בפ"י הר"ב דמסכת דמאי פרק ו משנה יא : דשים וזרין ומעמרין . שלא כסדר מלאכתן הם שמים דעימור קודם הדיקה והזיווי . ועוד דדריכה סתא בענבים מכנים בין מלאכה שבחבואה . ולא ידענא טעמא מאי : ג' [אם היו העלין שלהן . עיינ בפרק ו דשנת משנה ד בפ"י העלין] : אסורין במוצאי יום טוב . דשים וזרין י' . דשים וזרין י' . אבל לא קוצרין י' . ולא בוצרין י' . ולא מוסקים י' . כלל אמר ר' עקיבא כל שביוצא בו מותר בארץ ישראל י' . עושין אותו בסוריא י' : ג' בצלים י' . שירדו עליהם גשמים וצמחו . אם היו העלין שלהם ח"ג . ב עקיבא כתיב ד' עקיבת . בארץ ישראל כתיב ד' ג' מלך ישראל וכו' . ובמחזור כתיב וצמחו . שחרורין

במוצאי יום טוב . דשים וזרין י' . דשים וזרין י' . אבל לא קוצרין י' . ולא בוצרין י' . ולא מוסקים י' . כלל אמר ר' עקיבא כל שביוצא בו מותר בארץ ישראל י' . עושין אותו בסוריא י' : ג' בצלים י' . שירדו עליהם גשמים וצמחו . אם היו העלין שלהם ח"ג . ב עקיבא כתיב ד' עקיבת . בארץ ישראל כתיב ד' ג' מלך ישראל וכו' . ובמחזור כתיב וצמחו . שחרורין

ללכת מארץ ישראל לחו"ל לארץ : כל שביוצא בו מותר בא"י . מדאורייתא כגון תלוש אף ע"ג דמדרבנן אסור בלא שנינו עושין אותו בסוריא כי אורחיה ואינו לר"ך לטעות א"ל הכי קאמר כל שכוונתו בו מותר בל"ך במופק טוהים אותו בסוריא אפי' בשמור אצל במחזור אסור מדרבנן בל"ך אפילו במופק : ג' בצלים שירדו עליהם גשמים : כללים של ששית שנכנסו לשביעית וירדו עליהם גשמים ולמחו אם השמידו העלין בידוע שגדלו והאיכפו ואחרי גדולי שביעית

מלאכת שלמה

כלומר משום דחמיר פלייהו שנתה לארץ ישראל וייתו ארץ ישראל ושהקעו לט"ס . יש ספרים דגרסי כ"ל דשין . דשין וזרובין הענבים וכליהו דמו אסדדי דמפרק תולדה דש' נפסח דלא זו אלא אף זו קאמי וסיק לא זו דשין וזרין שאפשר לומר שסוף מחשבת שנה שבנה אלא אפי' לרזוך מותר ולא זו דריכה בלבד שאפשר לומר ש"מכנים בלא מה"ל אלא אפי' לעמר מותר אפי' סוף נראה לכל שסוף בתלות אלא אפי' מעמר דחבואה בקטייה היא דמיהא למחזורת מ"ה הני מעמרין לבסוף ומ"ה לא אסורין למחוי דבורין ופוחתין דבבא ליכא למגור אסו מותר ופשיטא דשרי אכל מלאכה דתלט שרי אכל לא במחזור כגון קצירה וצירה משום דלא ליתו למשרי זריעה והריעה וחמירה דעבודות קרקע היא וגזרו אכל מלאכה למחזור לקרקע כן נראה לו ורבינו שמשון ז"ל כתב דוקא בשמור אכל לא במופק דהא אפילו בל"ך שרי כדתיבא ב"ה ואת ענבי גזירין לא תגזרו מן השמור או אמה בוצר אכל אמה בוצר מן המוצר והר"ה ז"ל כתב דש"ה חתא למסמך מעמרין לאכל לא קוצרין לשמשי' . אם כבר נקרה התבואה וצמחו ונעמד אסור אכל לא שבו לעמר כבוריא אסור וה"ה ומעמרין אכל לא כשהוא קוצר וכן לא ידורך כשהוא בוצר ע"כ . כלל אמר ר' עקיבא כל שביוצא בו מותר בל"ך . ר' עקיבא פליג את"ל וקסבר לכבוש יחיד שמים כבוש הילכך לא שרינן בסוריא אלא דבר שכוונתו בו מותר בל"ך כדחנן כ"ה בנות שווד דלא תבור ולא חסון כן נראה לי עכ"ל ז"ל : בסוף פ"י ר"ע ז"ל . אכל במחזור אסור מדרבנן בל"ך

אפי' במופק . אמר המלקט מלות בל"ך אפי' במופק לא מלאכה אפי' בפ"י ה"ר שמשון ז"ל שהעתיק ה"ר שלמה שירילי ז"ל משמו וגרסה ש"ס חוספת בל"ך מרבינו עובדי' ז"ל וא"ל ז"ע נמרץ לע"ה אם אין פטות ולא דבר עליהם חיו"ט : ג' בצלים שירדו וכו' . וח"ל הרשב"א ז"ל בתשובה סי' רפ"ה ה"ס דמתני' גללים של ששית שנקרן ושתלן בשביעית וירדו עליהם גשמים בשביעית ואמרו אם היו העלין שלהן שחורין יכזר מה שמן הקרקע ינקו וגידולי אסור הן שגדלו בשביעית והרי הן אסורין ואף הנבל עממו אסור שגידולי אסור מעלין את היתיר והכי איתא בהדיא בירוש' דגרסי' . התם בלל שנקרו ושתלו מכיון שהשמיד מחשבו לפי טולו אכל אוריקו לא רבו מארעא והבלל בעממו הוא שהעלה האמחין והעלין שכן דרך הנבלים ור"ה כן אנשינוס אמר אם העלין חזקין כל כך שיטולין הנבלים להתלש בעלין שלהן הן אסורין דהשאה ידעי' דמארעא קא רבו וכנגדן במו"ה שביעית אם עקר בלל של שביעית ושתלו בשמינית כיו"ה בזה אם יטולין להתלש בעלין שלהן מותרין לגידולי היתר הן וקסבר דלפי' גידולי היתר מעלין את האסור וכדל"ה התם בגדרים כ"ה בסדר מן הירק עכ"ל ז"ל . ופי' הר"ן ז"ל דלאו שחורין ממש אלא משום דירקות הנבל היא לדרגא בתרא וטעם לשתרות קאת שזה מוכיח דודאי גדלי ממי שביעית וגדוליו מבטלין את העקר ולפיכך אסורין ע"כ . וס' דף ג"ע שקול ופרי או מתני' דקתני שחורין אסורין אפי' ד"ה שכן היתר דהיינו מה ש"ה כבר משנה ש"ה אי לא איתא כרשב"ג דלאמר הגדל בחיוב חייב הגדל בפסוק פסוק או אי מתני' דקתני שחורין אסורין היינו דוקא התוספת שיתוסף בשביעית וכולה רשב"ג ע"ה . ובירוש' כימי מתני' שחורין אסורין וירוקין מותרין דפי' ירוקין כספיו פניהם וכמושין הם ולא תימא דירוקין לשון ירק ותפך למתני' ולמימר ירוקין אסורין

יביין תפארת ישראל יביין

יב) לקזור ולבצור וכו' דמאסמוך לא"י גזרו במחזור שלא יעזבו א"י להשתקע בסוריא דקשה שמירת השמטה והעפ"ה הקילו שם בתלות כדי שימטו עליהן עניי א"י להתפרנס שם בשביעית . מיהו דוקא בשמור אסור אכל במופק . אפי' בל"ך מותר לקזור ולבצור כדרכו פירות אילין . אכל רק בבטוי [רמ"ה ס"ד משמיטה ס"א] . חוץ מספיתו הבואה וזרעים דאסור כפ"ה ס"י ו"ג . והא דאלטנר לפרש דשין וכו' . ג"ל דקמ"ל מודס"ל דתלוש היינו רק לישה ואפי' שטעסין בבית . אכל דישה ואיך שטעסין במקום גדולן במחזור אסור .

יב) לקזור ולבצור וכו' דמאסמוך לא"י גזרו במחזור שלא יעזבו א"י להשתקע בסוריא דקשה שמירת השמטה והעפ"ה הקילו שם בתלות כדי שימטו עליהן עניי א"י להתפרנס שם בשביעית . מיהו דוקא בשמור אסור אכל במופק . אפי' בל"ך מותר לקזור ולבצור כדרכו פירות אילין . אכל רק בבטוי [רמ"ה ס"ד משמיטה ס"א] . חוץ מספיתו הבואה וזרעים דאסור כפ"ה ס"י ו"ג . והא דאלטנר לפרש דשין וכו' . ג"ל דקמ"ל מודס"ל דתלוש היינו רק לישה ואפי' שטעסין בבית . אכל דישה ואיך שטעסין במקום גדולן במחזור אסור .

קמ"ל : יג) בחבואה : יד) ענבים . והקשה רתוי"ט דהני מלאכה התבואה שלא כבוד . ועוד דהפסיק בנייהן דריכת הענבים . ולפענ"ל דלא זו אף זו הני . ל"מ לזוש ולזרות דבגנעה . אלא אפי' דריכת ענבים דכולל פרהסויא . דבין עגולין לגזני רה"י . כסוף טהרות . ומכ"ה עימור בחבואה דהיא פרהסויא . אפי"ה שרו : טו) קוצר הענבים : טז) קוצר היתמים : יז) מדו' . כגון מלאכה בתלוש בל"ך . דשם רק מד"ס לר"ך טעו : יח) אפי' כדרכו . ח"ה ה"ה כל שמוצא בל"ך במופק . מותר בסוריא אפילו במשומר : יט) של ששית

ראשונה משנה

בגדרים א"ל כשנגמרו לגמרי בששית אפי' לא עקרו לחי' בחר גמר פרי ולא בחר לקיפה כמ"ה הר"ה כ"ה בפ"ה מ"ג ובפ"ה וכו"ה הסוף ב"ק דריב ד' י"ד . ומיהו יש לדקוק לפי זה דנגמרו לא חזיל בחר לקיפה מאי דחוקייכו למפרשם ז"ל לפרש מתני' משום דשביעית אסרת בכל שבו ובפשיטות י"ל דמתני' ה"ה אם העלין שחורין אוגלי מילתא דלא נגמרו בששית ואולי' בחר לקיפה ואסורין ואם אוריקו מוכח דלא גדלי בשביעית ובששית נגמרו ומותרין ובאמת דשנת הנמכה בגדרים נמי מוכח כפירושם דגידולין אסורין אם העיקר . ומ"ה אגמרה גופיה קטיו . וי"ל דקים לכו דעלין שחורים אינו כוכחה בלא נגמרו הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל הרמב"ם בחבורו פ"ד דין כ' מפרש מתני' בעינן אחר דכללים אלו לאו במחזורין בקרקע מיירי אלא של ששית הן ותלפזן בששית והניחן בעליהן וירדו עליהן גשמים ואמרו בשביעית אם העלין שחורין הרי הן כשטעסין בל"ך ואסורין משום ספיתין הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל דקוניא דגדרים כולה אולה דעפמאל דמתני' דגידולין אסורין אם העיקר . סתם הר"ב ז"ל אהך קוניא דמסקא ד' ג"ס ע"כ דלר"ך מלה וכי היתר שתאן להיבן ה"ך ואל"ה

בגדרים א"ל כשנגמרו לגמרי בששית אפי' לא עקרו לחי' בחר גמר פרי ולא בחר לקיפה כמ"ה הר"ה כ"ה בפ"ה מ"ג ובפ"ה וכו"ה הסוף ב"ק דריב ד' י"ד . ומיהו יש לדקוק לפי זה דנגמרו לא חזיל בחר לקיפה מאי דחוקייכו למפרשם ז"ל לפרש מתני' משום דשביעית אסרת בכל שבו ובפשיטות י"ל דמתני' ה"ה אם העלין שחורין אוגלי מילתא דלא נגמרו בששית ואולי' בחר לקיפה ואסורין ואם אוריקו מוכח דלא גדלי בשביעית ובששית נגמרו ומותרין ובאמת דשנת הנמכה בגדרים נמי מוכח כפירושם דגידולין אסורין אם העיקר . ומ"ה אגמרה גופיה קטיו . וי"ל דקים לכו דעלין שחורים אינו כוכחה בלא נגמרו הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל הרמב"ם בחבורו פ"ד דין כ' מפרש מתני' בעינן אחר דכללים אלו לאו במחזורין בקרקע מיירי אלא של ששית הן ותלפזן בששית והניחן בעליהן וירדו עליהן גשמים ואמרו בשביעית אם העלין שחורין הרי הן כשטעסין בל"ך ואסורין משום ספיתין הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל דקוניא דגדרים כולה אולה דעפמאל דמתני' דגידולין אסורין אם העיקר . סתם הר"ב ז"ל אהך קוניא דמסקא ד' ג"ס ע"כ דלר"ך מלה וכי היתר שתאן להיבן ה"ך ואל"ה

בגדרים א"ל כשנגמרו לגמרי בששית אפי' לא עקרו לחי' בחר גמר פרי ולא בחר לקיפה כמ"ה הר"ה כ"ה בפ"ה מ"ג ובפ"ה וכו"ה הסוף ב"ק דריב ד' י"ד . ומיהו יש לדקוק לפי זה דנגמרו לא חזיל בחר לקיפה מאי דחוקייכו למפרשם ז"ל לפרש מתני' משום דשביעית אסרת בכל שבו ובפשיטות י"ל דמתני' ה"ה אם העלין שחורין אוגלי מילתא דלא נגמרו בששית ואולי' בחר לקיפה ואסורין ואם אוריקו מוכח דלא גדלי בשביעית ובששית נגמרו ומותרין ובאמת דשנת הנמכה בגדרים נמי מוכח כפירושם דגידולין אסורין אם העיקר . ומ"ה אגמרה גופיה קטיו . וי"ל דקים לכו דעלין שחורים אינו כוכחה בלא נגמרו הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל הרמב"ם בחבורו פ"ד דין כ' מפרש מתני' בעינן אחר דכללים אלו לאו במחזורין בקרקע מיירי אלא של ששית הן ותלפזן בששית והניחן בעליהן וירדו עליהן גשמים ואמרו בשביעית אם העלין שחורין הרי הן כשטעסין בל"ך ואסורין משום ספיתין הנבלים בששית' נגמרו מוקפיין עלין בשביעית וכו"ה לפי פ"י ה"ה וכו"ה . אכל דקוניא דגדרים כולה אולה דעפמאל דמתני' דגידולין אסורין אם העיקר . סתם הר"ב ז"ל אהך קוניא דמסקא ד' ג"ס ע"כ דלר"ך מלה וכי היתר שתאן להיבן ה"ך ואל"ה

חייבת במשנתו ובשביעית כ"ה דמשמע דכל עניי שביעית עשו אותה כ"ה וכו"ה אכל דעת הר"ב ז"ע . ועד ש"ה לרש"י הר"ה ל'ן בפ"ה מ"ז דגם בשמור הפירות מותרים אלא שאיך לספקרם עשה ולקו"הם בששית אכל דעת האו"ה דבשמור הפירות אסורין לגמרי ע"כ דמשמע מיירי במופק דב"ה' במחזור אסור מדאורייתא בלא שנינו ובבבואה מדרבנן . ובבוריא במחזור אסור מדרבנן ונתלוש מותר לגמרי כמ"ה ש"ה כ"ה ע"ה : ג' בר"ב ד"ה בצלילים ט' . אם השמיר ט' . לי הר"ה כ"ה העלין שלהן ירוקין הרי אלו מותרין ואם השמיר ט' . וי' הר"ה בגדרים שם אוריקו שטעמו במחזורין ולא השמיר . ומשום דהשמיר ט' א

שביעית שלש ארצות פרקו תוספות יום טוב קסד

ד רבי הירי . מ"ג ע"ג פ"ג

חלופי גרמאות

משינה ג [אות כח] ג"כ
ד"ה בצללים שידרו
עליהם גשמים . א"ע"ש
שורא מרובה) וכ"כ הר"ש
ורא"ש . אבל היב"ט
כתב מה שצמח פתח יהיה
כאילו צמח בארץ ויהשבו
כפירות שביעית ע"כ .
משמע דגדולים בלחוד הוא
דאורים . וכ"כ בחבורו
פ"ד ח"כ ואותן הגלים
אמורים משום ספחים .
והבצלים עצמם פותרים
ויוטרים . ועין בחו"מ
ב"ס"א שאח"כ : משינה ד
[אות כח] בחו"מ ס"ה
משועשה כיוצא בו .
בשביעית) ועוד דברק
שנבט גידולו בשביעית לא
אלין בתר לקיפה ע"כ .

תוספות רע"ק

משנה ג [אות כח] ג"כ
ד"ה בצללים שידרו
עליהם גשמים . א"ע"ש
שורא מרובה) וכ"כ הר"ש
ורא"ש . אבל היב"ט
כתב מה שצמח פתח יהיה
כאילו צמח בארץ ויהשבו
כפירות שביעית ע"כ .
משמע דגדולים בלחוד הוא
דאורים . וכ"כ בחבורו
פ"ד ח"כ ואותן הגלים
אמורים משום ספחים .
והבצלים עצמם פותרים
ויוטרים . ועין בחו"מ
ב"ס"א שאח"כ : משינה ד
[אות כח] בחו"מ ס"ה
משועשה כיוצא בו .
בשביעית) ועוד דברק
שנבט גידולו בשביעית לא
אלין בתר לקיפה ע"כ .

אסורין מאוס גדולי שביעית . ויאלכס בקדושת שביעית . א"כ
אסורים אפילו באכילה כדון ספחים . וזכר פ"ט אכחוב מזה וכבר
הוכיחו : ד מאימתי מותר וכו' . עין מ"ש במשנה דלעיל
בסייעתא דשמיא : בושיעשה כיוצא בו . בפירו' השני שכתב הר"ב
מפני שרצה להיחר על האיסור ונתבטל
סיים הר"ש ואף על גב דבירק אוליין
בחר לקיפה מכל מקום חיישין שלא יחא
מן הגלקט *בשביעית : הותר האפיל .
פירוש מקום האפיל דתלין וכו' . כמו
שכתב הר"ב : במוצאי שביעית מיד .
פ' הר"ב לפי שהו מביאין ירק מהולה
לארץ וכו' . עין במשנה ט פרק ו
דגורים מה שכתבתי שם בס"ד :
אין

אין
אורו היחר ובטל איסור המועט שגם של ששית מסייע לבטל אחר שסוף גדולו היחר . ואין הלכה כר' חנניה בן אנטיגנוס : ד משיעשה
כיוצא בו . ממה שזכרנו במוצאי שביעית ים גדול כיוצא בזה דתלין ביה . אי נמי מפני שרצה להיחר על האסור ונתבטל : דבכור . מקום
שזמנה לכבר פירושו יחר משאר מקומות : הותר האפיל . דתלין שממקום הככר הביאוס : מוצאי שביעית מיד . לפי שהו מביאים

ירק
שביעית מיד כגון ירק שאינו מתקיים חרדים וכיוצא בו אבל בללים ודבר שאין
זרע בלה לא היחר כדאיתא בירושלמי . הר"ש שיריליו"ל : בפי' ר"ע ז"ל .
לפי שהו מביאין ירק מח"ל וכו' . בס"מ העדר מן המבטל צברייתא פליגי
בה דהיחא אין מביאין ירק מח"ל לארץ חגיגה בן גמליאל אומר מביאין מח"ל
לארץ מ"ש דמ"ד אין מסין א"ר ירמי' משום גוש אמה ים מעטר ח"ל
בעקרייהו ומהא משום ספק מ"ע . ועממא דהתייר רבי מיד מפ' לה
בירוש' דמס' פאה פ' כל זית ק"כ . ובב"ב פ' מי שמת דף י"ג גבי עובדא
דהתם שפביאו לפני רבי תרין סוגין מביין ריש שחא ללומה רבא וכו' מוצאי
שביעית והוה בהון טעינא דגמלא אמר לון ולית אסור ולא ספחין אינן אמרו
ל בנימוצי ריש שחא אודרשון בצוהתה שעה התייר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית
מיד ועוד גרסי' בירוש' דמס' דמאי פ' שני דף כ"ב רבי התייר בית שאן רבי התייר
קרין רבי התייר בית גוברין רבי התייר כפר נחמ רבי התייר ליקח ירק במוצאי
שביעית מיד והיו הכל מליין עליו אמר לון בואו ונדיין כתיב וכתה נחה הנחת
וכי לא עמד דיק ממשעה ועד דקיימו להעבירו אלא אוחתה עטרה הניח לו הקב"ה
להתעשר בה ואטו בעטרה הוה הניח הקב"ה לנו להתעשר בה והכא בפירקין
גרסי' דכל ירק התייר רבי צב מקטועת מה עבדון ל' צפוראי אלבשוייה שקא
וקטמא

תוס' אנשי שם
הוא סימן לתוספת גידולין
כמ"ס הר"ב . אבל סוף דברי
הר"ב שבי' והולכין וכמסין
השתיק מהר"ש כאלו וכו'
גרסי' בנדרים שם משמע
לכאורה כמ"ס הפאה"י ע"ש
מנוכס . ז"ל הטעם מפני
שביעית אסור צמחו כג"ש
כדאי' נתיי' ספ"י . ולפי'
ז"ע על טעם ז' של הר"ב
נבט מפני שרצה התייר על
האיסור ונתבטל . (ס"ה)
ד ב"ב ד"ה בושיעשה
כו' דתלין כו' . ומותר
לאכלס אחר הניסור ולא
בקדושת שביעית . אבל אם
ידוע שהוא משל שביעית
ואזי דעמד בקדושת שביעית
אלא שמי' בטל מטעם איסור
ספחין משיעשו כו"כ . וכ"כ
שלא עשה כו"כ אסור משום
ספחין אפילו אחר חטבה
כיון שזרע שהוא משל
שביעית . ובאילו ידוע שם
משל שביעית אין צמח איסור
ספחין מתוכו ואיך אפילו
לא עשו כו"כ (פאה"י ע"ש
דעת הר"ש במנוח) :

שביעית ומבטלים העיקר *א"ע"פ שהוא מרובה אבל אם האיקו
העלין או הולכים וכמשין ולאו מארעא קא רבו : אם יבולין ליתלש
בעלין . דרך בללים כשגמרים יולאין מעלמן מן הארץ וטחין ליתלש
ואם העלין חזקים וכשאומו בהן יכול ליתלש הבללים מן הארץ או
ודאי גלגו שביעית : כנגד בן למוצאי
שביעית מותרים . לאו בצללים של
שביעית שילאו למוצאי שביעית מיירי
ללא מקילין בהו כולי האי גדולי היחר
כל שהו יעלו את האיסור אלא סופא
נמי מיירי בצללים של ששית שערקן
בששית וחזר ונטען בשביעית ולאחר
גדלו מטען בשביעית ערקן וחזר ונטען
בשמינית ומתוך שכבר גלגו בששית לא
האיסור כי אם מטען בשביעית ואסורו
וכשחזרו והאיסור מטען בשמינית חזר

אורו היחר ובטל איסור המועט שגם של ששית מסייע לבטל אחר שסוף גדולו היחר . ואין הלכה כר' חנניה בן אנטיגנוס : ד משיעשה
כיוצא בו . ממה שזכרנו במוצאי שביעית ים גדול כיוצא בזה דתלין ביה . אי נמי מפני שרצה להיחר על האסור ונתבטל : דבכור . מקום
שזמנה לכבר פירושו יחר משאר מקומות : הותר האפיל . דתלין שממקום הככר הביאוס : מוצאי שביעית מיד . לפי שהו מביאים

מלאכת שלמה
אסורין וסורין מותרין דמגני' דוקא הוא : אם אינם יכולים . נראה דגרסת
אינס הוא להרמב"ם ז"ל לבדו שכתב ז"ל ור' חנינא בן אנטיגנוס אומר שאם
נהלשו העלין מהם וגשאו הם ולא נעקרו עם העלין יהי' דינס כדון הנומה
בארץ והן כמו פירות שביעית ע"כ : ובגדרן למוצאי שביעית וכו' . פי'
רש"י והרא"ש ז"ל שאם היו של שביעית ונמחו בשמינית ויש להם כח בעלין
ומותרין גדולו היחר חשיבו ומבטלים את העיקר של איסור ע"כ . וכן נראה
שמפרש ג"כ הרמב"ם ז"ל קרוב לזה . עוד פי' הר"ש ז"ל והאי כנגדן לאו
נשום לכן ממש דאילו גדולי איסור אסורין בכל שהן וגדולי היחר אינם מותרין
אלא ברוב אלא ה"ק כנגדו למוצאי שביעית היחר מבטל את האיסור האי'
כדינו והאי' כדינו ע"כ . וכתב הר"ב יוסוף ז"ל כנגד בן וכו' . כ"ל שאין זה
מדברי ר' חנינא בן אנטיגנוס ע"כ והגיה ר' חנניה . ועוד כתב על מה שפי'
ר"ע ז"ל ערקן וחזר ונטען בשמינית וכו' כתב פי' זה רחוק הרבה ונדרש' משמע
שפירושו כפשוטו וא"ע ע"כ : ד בפי' ר"ע ז"ל . לשון ראשון רבי'
להגיה דתלין ביהיחר אי נמי וכו' : הותר האפיל . א"ע"ש שלא עשה כיוצא
בו מכל מקום אי אפשר שלא רצה התייר על האיסור ועוד דרבי לטעמי' דסבר
דשביעית בזמן הזה מדרבנן כדאי' בפ' השולח . רבי התייר ליקח ירק במוצאי

יבין
ששית שכתבו ל' ונחמבנ"ס פ"ד משמיטה ה"כ משמע דמיירי בנחמ"ס מוסין
על הקרקע . כק דמח' מינה דקאמר להחלש לא משמע כן : (ב) דוקבעלגין :
(א) דבירוע שהיטבו בז' ונאחרו לאחר ציבור : (ב) בר"ש של ז' כבר
הוריקו ונטעו בעלגלין : (ג) הבללים וכמשי' וכחלוטין דמי : (ד) שהעלים
חזקים כ"כ שבשיתאון יוכל לעקור הבללים : (ה) ר"ל שיעקרו בששית ונטען
בז' ולאחר שגילו מטען חזר וערקן ונטען בח' : (ו) דא"ע"ג דאין ביטול
בגדולין כמו ברישא . הכא שאני . דתחלתן ואופן בהיחר : (ז) ולא יחוש
שחא משביעית הוא ונקטו בשביעית . ואסורים לאחר ציבור . אבל בירוע

משנה
מי סבת אסורין אטיק קמני תוספת קמני דלישנא דמתגני' משמע הכי דמי קמני
אסורין אסורין קמני וגם תדקמני ירדו עליהן גשמים משמע דתלוטין מיירי :
שחורין אסורין . פי' הכ"כ דתבטלי גידולין לעיקר א"ע"פ שהוא מרובה וכ"כ
רש"י . ולקמן ספ"י מפרשי דוקא לאחר הניסור אסורת שביעית בנמחו ז"ל דאי'
אם משהה אחר הניסור קאמר . ומיחו כח"כ בגדרים מפרש דגידולין חשיבו
שגדלין והולכין תמיד לכך אסורין כ"כ וכ"כ תוס' ע"ש . ומ"מ ז"ל נהי' דדבר
מבזבז לא תביל ואסורין בתערובתם בכל שבו ככה"ל דרפ"ה דזבחים היינו אם נתערב
ואינו ניכר . אבל הכא הבללים ניכרין מן העלין ואמאי אסורין את הבללים ז"ל
דאין ה"כ דהבללים חזרין אלא שהעלין טבין אסורין אף מה שגדלו בששית
במערבין בשל שביעית ואין ניכרין ועלין של ששית מיקרי פיקר . ואמאי אי"כ כנגדן
למוצאי שביעית אמאי מותרין הא ים בתערובת עלין של שביעית' שאין ניכרין ואסורין
בכל שהו וז"ל דהתם חו לא חשיבו גידולי שביעית כיון דפייילא שמיני' ומה שגדלין
והולכין תמיד משל שמינית הם ולא משביעית ובעלו של שביעית' ברוב היחר ובגדר
ק' למוצאי שביעית ומותרין . הא למו' מדברי ר"ח בן אנטיגנוס היה אלא שתחא היא

ראשונה
לד"ה לת"ק כדאית ל' דשחורין וירוקין תליא ה"כ למוצאי שביעית שחורין מותרין
ירוקין אסורין . ולג"ה ב"א אם יכולין ליתלש מותרין . ולשעת הרמב"ם שכתב
דמיק' מותני' בתלוטין שמתה אחי נמי שפיר דכנגדן למוצאי שביעית כגון
בללים שערקן בשביעית והייתן בעגליה ונמחו למוצאי שביעית העלין שחורין מותרין
ולאו של שביעית הם . וז"ל שלא העמיק בחבירו שם הך סופא דכנגדן למוצאי
שביעית מותרין . ונראה שמתן בזה על מה שכתב אח"כ דגידולי שמינית אם
רבו על הפיקר מותרין אוחו . ממילא משמע דגידולין חשיבו היחר : ד מאימתי
מותר אלא ליקח ירק . לשון משמע דמשום איסור קחורש שביעית מותרין קאמר
וכו' לא מתייבב הטעם שכתב הר"ב דמשעשה כיוצא בו תלין ביה . ואמאי תלין
הא איסור קחורש מדאורייתא . אלא טעם זה משום איסור ספחין דמדברנן שפיר
מלין . ומכאן השני אחי למימר דאפי' קחורש שבי' משום ביטול וכדלקמן ספ"י
קודם הניסור אסורת בל"ס והיינו בלא זבינש סני ברזב : במוצאי שביעית מיד .
פי' הר"ב לפי שהו מביאין ירק מח"ל וכו' . ונראה דשביעית פלמה לא התייר משום
ירכ של ח"ל שאין ידוע אי רובא הוא מח"ל . אבל במוצאי שביעית כמתמס' על

ה אן מוציאין . חמי' פתים נכ' שבן שרפה . מיי' פ'כ' מה' תרומת ה' : ופירות שביעית . מיי' פ'כ' מה' עסקה ויוגל ה' : כ'כ' כ'כ' קצ' : אר'ש' מ'כ' ספ'א' ד'כ' נכ' : ו' אן מביאין . מיי' פ'כ' מה' תרומת ה' :

תום' אנשי שם בר'ב ד'ה מוציאין שביעית ע'ד ט' : לו' ג' ימים כ' וק' : ולמה יתרו מ'ד ולא ע'ד ט' : ו' ימים . (ט"ז) :

ירק מחולה לארץ והיה רבה על ירק שבארץ ישראל. ואני שמעתי הטעם לפי שבשנים או שלשה ימים עושה כיוצא בו **ה** שכן שרפה. שכן של תרומה עומה מחוץ לשריפה עומד קרי ליה שכן שריפה ומעלה עשו לשריפה בארץ כדאשכח בקדשים פסולים שהן גרפים במקומן וכן פירות שביעית לריסים ציעור בארץ דכתיב (ויקרא ט"ז) בארץ תהיה כל תבואתה. ואין הלכה תרומת יום טוב

ה אין מביאין כו'. [פי' הר"ב לפי שהתרומה וכו' חיישי רבנן וכו' וילאו חולה לארץ ט' ויטמאו. כך כתוב בפירות שהזכרת] ועיין מה שכתבתי בסביעיתא דשמיא בסוף מסכת חלה :

ה אין מוציאין שמן שרפה : (א) ופירו' שביעית : (ב) מהארץ לחו"ל. א"ד שמעון שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא : (ג) . ואין מוציאין לחוץ לארץ : (ד) אין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ : (ה) . אר"ש שמעתי בפירוש שמביאין מסוריא : (ו) ואין מביאין מחוצה לארץ :

ר"ג. ה אמר רבי שמעון כיוצא אמר רבי. בפירוש ד"ס ג' . להוציא לארץ כיוצא מחוצה לארץ. ו לארץ ד"ס ג' ג' פ' ט' . אמר רבי שמעון כיוצא אמר רבי .

מלאכת שלמה

וקטמא ואייתוניה קומי רבי ואמרנו ל' מה חסא דן מכל ידקא ושרא ל' לן : **ה** אין מוציאין וכו'. נחום' פסחים ט"ז פ'י' מכה קושיא דמתני' מיירא לאכילה אבל להוציא לסוריא יש סחורה שמוחרת ולזה אפיק רב ספרא גרביא דתמרא מארץ ישראל לח"ל אכן הר"ש ז"ל תירץ דשונג ה' כדמשמע בגרסת רוב הספרים דגרסי' נפק מארץ ישראל לח"ל הוא בהדי' גרביא דתמרא דשביעית נשמע לנלו' אדמת' ע"כ : בסוף פ' ר"ע ז"ל. וכן פירות שביעית לריבין ציעור דכתיב בארץ תהי' כל תבואתה לאכול ע"כ. אמר המלקט מלת לאכול היא שיקר רחמי הוציעור ודע כי זה הוא סתמא אליבא דר"ש בן אלעזר דאמר בבבלי' ט"ז פ'י' ח"ד שמשון ז"ל עם ההבנה ש' שהתקתי עליו בספר שקראתיו בנין שלמה לחכמת בגלגל. ודלא כרבי דאמר מתעשרין בכל מקום שהן : שמוציאין לסוריא. כיון דהיינו בה ק"ת מטות. ירוש'

יבין תפארת ישראל יבין

מדממה (גול : לב) תרומה שנטמא דלשריפה בא"י קיימי : (ג) שארץ ציעור בא"י : (ד) מדקילא קוממח' מח"ל שלא גזרו על חו"ר [בניסין ד"ס .

ראשונה משנה

לגמרי שנאכל הכל בכל השנה וירק של ח"ל ודאי רבה על של א"י לכן התייר. וה"ש דה' מ"ה כ"כ פ"י דנדרים מ"ט דשביעית אסור כל ירק ומי' שם שם הציב עליו מדבכה אבל דין עם הר"ב דפי' : **ה** שכן שרפה. תרומה סבורה פשיעה דאסור להוציא שמתמחה בטומאת ארץ העמי' וכ"כ הכתובים פ"ב מה"ס א"ן מוציאין אפי' תרומה עמחה. והכ"ת שם כתב דמהירושלמי סוף חלה הוא. וה"ל לכתוב דתשמיש הוא : ואין מוציאין לח"ל. לא היה צריך לומר אסור לח"ל דבהא ת"ק נמי מודה ומשמע שכל לומר דמסוריא א"ן מוציאין לח"ל כשם שטעמו סוריא בא"י שמוציאין מא"י לסוריא ה"ל להחמיר שאין מוציאין משם. וה"ל במתני' דלקמן שמיציאין מסוריא ואין מביאין מח"ל כלומר אפי' לסוריא ונראה דדוקא בשמן שרפה ובשביעית ס"ל לר"ש דסוריא בא"י אבל לבטן קדשים דמדאורייתא בני' במקום חליטו קריטמו כמ"ס הר"ב ספ"ג דפקחים ודאי דאסור בסוריא : ו אין מביאין

הלכתא גבירתא פרק ו משנה א ג' ארצות הלוקות בדיני שביעית : (א) כל א"י שהחזיקו עולי בגל. דהיינו מדרגן שבמורה עד כויב שבמערב א"י אסורים הספחים וגם אסור בעבודת קרקע בשביעית. (ב) וכל שהחזיקו עולי מצרים ולא עולי בגל. דהיינו מביב ועד הגנה לדרום. ומכויב ועד הגנה לצפון [וה"ל גלגל וכל עבר חו"ר]. שם ספחים מותרים אבל אסור בעבודה. (ג) אבל כל שלא החזיקו אלה ואלה. אבל כשיכבשם לעתיד לבא יהיה דינם כארץ ישראל. דהיינו מהגנה ואמנה לפניו לצד חום הגדול [וכ"ש כל דרוץ לארץ שהיון מ"י בגללים שוברגו]. אין שם דין שביעית בקרקע כלל :

משנה ב בסוריא יש דין שביעית רק מדרום : ולהכי כל מלאכה שבתלוש של ספחים או של פירות אילן שמתר בא"י עכ"ל מדאורייתא. כגון מדישת חציר וסיסוק. ואילן. מותרים בפירות סוריא אפילו בדרום. וכל מלאכה שבמחבר דמסוריא ותרומה שאסור בא"י מדאורייתא. או גם בסוריא אסור מדרום [א"ע' דספחים עצמן מותרים בח"ל ובסוריא] :

כ"ל דפרק ו משנה ג בצלים של ששית שנשארו בארץ לחוץ שביעית. אינ' שירדו עליהן [נשמים וצמחו] בשביעית. אם עלין שבתין ירוקים כסאה אחרת. מששית הן ומותרין ככל פירות ששית : אבל כשהעלין דונקלן גרין. מנדולי שביעית הן ואסורים כשאר ספחים שביעית : אבל בצלים עצמן נשארו בהיתרין :

משנה ד אם בשמינית כבר נדל ירק בטקום שדרבו לכבר גדול. מותר לאכול מן התרא שמוכר החשוד על השביעית. גם אם הוא ספקים שמתאחד להחבשל תולין לקולא. שאינו משביעית שאחר הביעור :

משנה ה אין מוציאין אפילו תרומה שכבר נטמאה. או פירות שביעית לאחר זמן הביעור מא"י לח"ל. דתרומת סאה צריך שרימה רק בא"י . ושביעית אחר הביעור. צריך לבעור רק בא"י :

משנה ו וכ"כ תרומת ח"ל שנטמאה שם מאייר ח"ל ומפירה. אסור להכניס לא"י להסקה שם לבקו. גוירה שפא ילך יבתן לח"ל להביאה משם : וחסמא גם הוא :